

Nordeuropa Försäkring AB

ALLMÄNNA VILLKOR

KYRKOFÖRSÄKRING

N90:3

FÖRSÄKRINGSGIVAREN ANGES I FÖRSÄKRINGSBREVET

A.	Egendomsförsäkring	4
01.	Vem försäkringen gäller för	4
02.	När försäkringen gäller	4
03.	Var försäkringen gäller	4
04.	Försäkrat intresse	4
05.	Försäkrad egendom	4
06.	Försäkringsform	5
07.	Försäkringsbelopp	6
10.	Allriskförsäkring - Vad försäkringen gäller för	6
11.	Brandförsäkring - Vad försäkringen gäller för	8
12.	Vattenförsäkring - Vad försäkringen gäller för	10
13.	Inbrottsförsäkring – Vad försäkringen gäller för	11
15.	Glasförsäkring - Vad försäkringen gäller för	12
17.	Cistem- och oljeskadeförsäkring	13
22.	Sanering efter dödsfall - Vad försäkringen gäller för	14
41.	Skadevärderingsregler	14
42.	Självrisk	18
43.	Skadeersättningsregler	18
B3.	Följskadeförsäkring	21
01.	Vad försäkringen gäller för	21
02.	När försäkringen gäller	21
04.	Försäkrat intresse	21
11.	Vad försäkringen gäller för	21
41.	Skadevärderingsregler	22
43.	Skadeersättningsregler	22
C	Ansvarsförsäkring	23
01.	Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet	23
02.	När försäkringen gäller	23
03.	Var försäkringen gäller	23
08.	Försäkringsbelopp	23
11.	Vad försäkringen gäller för	23
12.	Vad försäkringen inte gäller för	24
43.	Skadeersättningsregler	27
D	Förmögenhetsbrottsförsäkring	28
01.	Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet	28
02.	När försäkringen gäller	28
03.	Var försäkringen gäller	28
11.	Vad försäkringen gäller för	28

12.	Vad försäkringen inte gäller för	28
42.	Självrisk	29
43.	Skadeersättningsregler	29
E.	Rättsskyddsförening	30
01.	Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet	30
02.	När försäkringen gäller	30
03.	Var försäkringen gäller	30
11.	Vad försäkringen gäller för	30
12.	Vad försäkringen inte gäller för	31
42.	Självrisk	3
43.	Skadeersättningsregler	32
G1.	Olycksfallsförsäkring	34
02.	När försäkringen gäller	34
03.	Var försäkringen gäller	34
08.	Försäkringsbelopp	34
11.	Vad försäkringen gäller för	34
12.	Vad försäkringen inte gäller för	35
41.	Skadevärderings och ersättningsregler	35
-	Säkerhetsföreskrifter	38
01.	Egendoms och följdskadeförsäkring	38
02.	Ansvarsförsäkring	44
03.	Förmögenhetsförsäkring	45
R.	När skada inträffat	45
01.	Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet	45
02.	Ansvarsförsäkring	46
03.	Rättsskyddsförsäkring	47
04.	Förmögenhetsbrottsförsäkring	47
09.	Olycksfallsförsäkring	48
X.	Allmänna undantag	49
01.	Grov vårdslöshet och uppsåt	49
02.	Krig	49
03.	Atomkärnsprocess	49
05.	Terroristattack	49

A. EGENDOMSFÖRSÄKRING

01. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för

- försäkringstagaren
- annan ägare av egendom som är försäkrad enligt A.06, om ägaren inte kan få ersättning genom annan försäkring.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för egendomsskada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

03. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom Norden.

04. Försäkrat intresse

Försäkringen avser egendomsskada som är en oundviklig följd av sådan skadehändelse för vilken försäkringen gäller.

Med egendomsskada avses sådan fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom som bär till följd att egendomens värde minskas eller går förlorat och således inte sådan förlust som uppkommer endast genom att egendomen t ex inte kan användas på beräknat sätt.

05 Försäkrad egendom

Anm.

Försäkrad egendom vid vissa skadehändelser framgår av respektive villkorsavsnitt.

05.1 Försäkringen omfattar egendom som försäkringstagaren äger eller ansvarar för eller i avtal bör åtagit sig att försäkra och som är angiven i försäkringsbrevet eller utgörs av:

Försäkringsbelopp Förstarisk

- Trädgård och tomt* - 25 prisbasbelopp
- Kyrkogård* - 25 prisbasbelopp
- Fastighetsinventarier* - 25 prisbasbelopp
- Varor* - 25 prisbasbelopp
- Ritningar och arkivalier samt datamedia* - 25 prisbasbelopp
- Pengar och värdehandlingar
- Förvarade i låst värdevalv enligt Svenska Bankföreningens normer eller värdeskåp enligt standard
- SIS 83 7501 beteckning V 2S, V3 - 10 prisbasbelopp
- SIS 83 7501 beteckning V 1, V - 5 prisbasbelopp
- S S 3 000 lägst 120-140 poäng - 10 prisbasbelopp
- SS 3000 lägst 60-80 poäng - 5 prisbasbelopp
- SS 3150 lägst 90 poäng - 10 prisbasbelopp
- SS 3150 lägst 40 poäng - 5 prisbasbelopp
- SS-EN 1143-1 lägst grade II - 10 prisbasbelopp
- SS-EN 1143 -1 lägst grade 0 - 5 prisbasbelopp
- Värdevalv typ 350, 500 eller 650 - 10 prisbasbelopp
- Kassavalv Kv 2 eller Kv 3 - 10 prisbasbelopp
- förvarade på annat sätt - 50 % av prisbasbeloppet
- vid rån* eller överfall* när transporten utförs av minst 2 personer - 10 prisbasbelopp
- vid rån eller överfall i övrigt - 5 prisbasbelopp

- Arbetstagares och förtroendevaldas m fl egendom*, för varje person	- 20% av prisbasbeloppet eller högre belopp enligt kollektivavtal
- Annans egendom*	- 25 prisbasbelopp
- Förhyrd lokal	- 2 prisbasbelopp

Andra försäkringsbelopp kan avtalas. Dessa är då angivna i försäkringsbrevet.

05.2 Undantag

05.2.1 Följande slag av egendom omfattas av försäkringen endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet

- trafikförsäkringspliktigt motordrivet fordon
- registreringspliktiga släpfordon
- luftfartyg, svävare, hydrokopter, segel- eller maskindrivna skepp och båtar, timmersläp, kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk samt byggnadsverk under bogsering till sjöss
- sådana delar av maskinfundament som ligger lägre än såväl lägsta källargolv som angränsande mark eller vattenyta
- värmekulvert, varmed avses ett i mark utanför byggnad anlagt ledningssystem innefattande rörledning, värmeisolering och skyddshölje för distribution av värme och varmvatten samt till sådant ledningssystem hörande kulvertkammare med utrustning. Till värmekulvert räknas inte under eller abonnentcentraler eller därtill hörande utrustning
- ledning utanför byggnad
- produktiv skog och skogsmark.

06. Försäkringsform

- Fullvärdesförsäkring gäller för egendom när detta särskilt anges i försäkringsbrevet eller i dessa villkor. Med fullvärdesförsäkring avses att egendomens hela värde är föremål för försäkring. Försäkringen gäller utan försäkringsbelopp.
- Helvärdesförsäkring gäller för egendom när detta särskilt anges i försäkringsbrevet eller i dessa villkor. Med helvärdesförsäkring avses att egendomens hela värde är föremål för försäkring. Försäkringen gäller med försäkringsbelopp.
- Förstariskförsäkring gäller för egendom när detta särskilt anges i försäkringsbrevet eller i dessa villkor. Med förstariskförsäkring avses att viss del av egendomens värde är föremål för försäkring. Försäkringen gäller med försäkringsbelopp.

07. Försäkringsbelopp

07.1 Försäkringsbelopp är de i försäkringsbrevet angivna beloppen till vilka egendomen är försäkrad.

Anm.

För viss egendom och för vissa skadehändelser gäller särskilda ersättningsbegränsningar.

7.2 Värdeökning

De vid försäkringsårets början gällande försäkringsbeloppen för försäkrad egendom anses vid varje tidpunkt vara höjda med de belopp varmed egendomens värde ökat genom värdestegring från försäkringsårets början enligt följande:

Byggnad med försäkringsbelopp

Värdeökning genom dels investering intill 10 000 000 kr dels indexändring.

Fullvärdesförsäkrad byggnad

Värdeökning genom investering intill 10 000 000 kr.

Verksamhets inventarier

Värdeökning genom investering dels prisändring intill sammanlagt 5 000 000 kr per byggnad.

Värdeökning genom indexändring respektive prisändring höjer försäkringsbeloppet även under tiden från skada till dess återställande skett.

10. Allriskförsäkring - Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för plötslig och oförutsedd skada på eller plötslig och oförutsedd förlust av försäkrad egendom enligt A. 10.1

10.1. Allriskförsäkringen gäller för följande slag av egendom:

- Fastighetsmaskiner*
- Till byggnad* tillhörande fast/utsmyckning såsom:
  - klockor
  - ringningsanordning
  - tornur
  - bänkar och stolar
  - orgel och orgelfasad
  - högtalaranläggning och hörslinga
  - altaruppsats och altarskåp
  - dopfont
  - predikstol
  - ljuskronor
- Fastighetsinventarier*
- Verksamhetsinventarier*
- Varor*
- Ritningar, arkivalier och datamedia*
- Pengar och värdehandlingar
- Arbetstagares och förtroendevaldas m fl egendom
- Annans egendom

10.2 Undantag

10.2.1 Undantagen egendom

Försäkringen gäller inte för skada på eller förlust av

- egendom som tappats bort eller förlagts även om den senare blir stulen
- datamedia genom felprogrammering eller förlust av information till följd av brist på rimliga administrativa rutiner

10.2.2 Undantagna skadehändelser

Försäkringen gäller inte för skada eller förlust genom

- datavirus
- bedrägeri, förskingring eller liknande förmögenhetsbrott
- sprängningsarbete
- erosion, ljus och biologisk inverkan
- skadedjur och skadeinsekter
- frysning, om skadan beror på försummelse av den försäkrade
- svinn eller stöld.

Undantaget gäller inte för utlånad brudkrona.

10.2.2.1 Stöld ersätts i vissa fall

Försäkringen gäller dock för sådan skada genom stöld eller skadegörelse (i samband med inbrott) som är angiven i A. 13 Inbrottsförsäkring, samt för skada genom rån eller överfall (våld på person eller användande av hot).

Försäkringen gäller även för skada genom stöld eller skadegörelse som sker i kyrka

- under dagtid (kl 07.00 - 21.00) när kyrkan är öppen
- under tid när gudstjänst, annan förrättning, konsert eller liknande förbereds eller pågår eller när kyrkan iordningställs efter sådan verksamhet under förutsättning att tillbehörig aktsamhet och omsorg har iakttagits vid förvaring och tillsyn av egendomen.

Anm.

Med kyrka avses här även annan gudstjänstlokal, bisättningskapell, gravkapell, klockstapel och krematorium.

Med tillbörlig aktsamhet och omsorg förstås här att rimliga säkerhetsåtgärder med hänsyn till egendomens värde och stöldbegärlighet har vidtagits.

10.2.3 Undantagna skadetyper

Försäkringen gäller inte för skada som

- består i förslitning, förbrukning, korrosion (t ex rost eller frätning), beläggning, avsättning eller annan försämring såsom vikt förlust, röta, mögel eller åldrande
- består i självförstörelse, t ex självsprickor, vittring, form- och strukturförändring såsom förgasning, färg- eller luftförändring

•

- är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller som kan avhjälpas genom normal service och justering
- bär sina orsaker i sådana omständigheter att den försäkrade eller hans arbetsledning borde ha insett att skada med stor sannolikhet skulle komma att inträffa
- orsakats av handlande eller underlåtenhet, som - med hänsyn till omständigheterna - inneburit betydande risk för skadans uppkomst.

11. Brandförsäkring - Vad försäkringen gäller för

11.1 Brand, explosion, åskslag, elfenomen och strömavbrott

Försäkringen gäller för skada genom

- brand, varmed avses eld som kommit lös
- explosion, varmed här avses ögonblicklig kraftyttring som orsakats av gasers eller ångors strävan att utvidga sig
- åskslag
- elfenomen som är plötsligt och oförutsett, t ex kortslutning, överslag eller överspänning och som inträffar på elektrisk utrustning inom försäkringsstället
- strömavbrott som är oförutsett.

11.1.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada genom elfenomen eller strömavbrott på elektrisk utrustning med inkommande eller utgående spänning överstigande 400 V. Undantaget gäller även om brand eller explosion därvid uppstått i utrustningen eller om elfenomenet eller strömavbrottet direkt eller indirekt orsakats av skada som uppstått i annat föremål
- skada genom sprängningsarbete, skada på rör genom explosion av röret, om dess yttre diameter är 120 mm eller mindre och röret utgör del av ång- eller varmvattenpanna samt är beläget i pannans eldstad eller gasvägar.
- skada genom åskslag, elfenomen eller strömavbrott på egendom i kyl- eller frysenhet
- skada genom utströmning av vätska eller kylmedel från kyl- eller frysanläggning till följd av åskslag, elfenomen eller strömavbrott.

11.2 Övriga skadehändelser

11.2.1 Sotutströmning

Försäkringen gäller för skada genom utströmning av sot från eldstad, om utströmningen är plötslig och oförutsedd och uppstår i samband med eldning.

11.2.1.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada genom sotutströmning från rökkanals mynning (skorsten) eller från byggtork.

11.2.2 Frätande gas

Försäkringen gäller för skada genom frätande gas som bildas vid plötslig och oförutsedd upphettning av plast.

11.2.3 Luftfartyg

Försäkringen gäller för skada genom att luftfartyg eller föremål från luftfartyg träffar egendom.

11.2.4 Påkörning med motordrivet fordon

Försäkringen gäller för skada på försäkrad egendom genom påkörning med motordrivet fordon i de fall då trafikskadeersättning enligt 11 § trafikskadelagen inte lämnas eller då denna lag inte gäller.

11.2.4.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada på

- det påkörande fordonet.
- gods vid hantering eller under transport med fordonet.

11.2.4.2 Särskild självrisk

Självrisk är 10% av skadebeloppet, dock lägst 50% av prisbasbeloppet och högst 5 prisbasbelopp

11.2.5 Storm eller hagel

Försäkringen gäller för skada på hus och egendom i hus genom storm - vind med en hastighet av minst 21 meter per sekund - eller genom hagel. Till huset räknas även fast anbringad egendom som hör till byggnad* enligt jordabalken.

Med skada genom storm avses skada som orsakas av att egendomen

- i samband med storm utsatts för vindtryck (även undertryck) och därvid rycks loss eller bryts sönder
- träffas av föremål som stormen blåst omkull eller fört med sig.

Med skada genom hagel avses skada som orsakas av att egendomen slås sönder av hagel.

11.2.5.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada genom översvämning, sjöhävning, isskruvning eller snötryck
- skada på revetering, puts eller skorstensbeklädning av annan orsak än föremål som stormen blåst omkull eller fört med sig
- skada på växthus, plasthall eller tält eller egendom däri
- skada på hus, om skadans uppkomst eller omfattning påverkats av bristfälligt utförande, felaktig konstruktion, ingrepp i den bärande stommen, försummat underhåll eller angrepp av röta eller skadeinsekter och inte heller för skada på egendom i sådant hus.

11.2.5.2 Särskild självrisk

Självrisk är 10% av skadebeloppet, dock lägst 50% av prisbasbeloppet och högst 5 prisbasbelopp vid skada på

- skylt, markis, flaggstång och antenn
- på sådant hus som inte omsluts av hela och täta väggar och tak samt på egendom i huset.

11.2.6 Naturskador eller dammgenombrott

Försäkringen gäller för skada genom

- ras, varmed här avses att jordmassor, klippblock eller stenar kommit i rörelse och avsevärt ändrat läge
- lavin
- jordskalv med en styrka av minst 4 enligt Richterskalan
- vulkanutbrott inom Norden

11.2.6.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada genom

- ras om skadan orsakats av
- enbart sättning i mark eller grund
- sprängnings-, schaktnings-, pålnings- eller spontningsarbete, uppläggning av jord- eller stenmassor eller gruvdrift
- vatten- eller vågerosion
- skada på gravvård genom gradvis försämring såsom åldrande eller vittring.
- dammgenombrott av kraftverksdamm eller regleringsdamm för elkraftproduktion.

11.2.6.2 Särskild självrisk

Självrisk är 10% av skadebeloppet, dock lägst 50% av prisbasbeloppet och högst 5 prisbasbelopp

11.2.6.3 Högsta ersättning

Bolagets sammanlagda ersättningsskyldighet för

- egendomsskador inom en och samma fastighet enligt fastighetsregistret samt därav föranledda skador enligt Följdskadeförsäkring är vid varje skadetillfälle begränsad till 350 prisbasbelopp*.

12 Vattenförsäkring - Vad försäkringen gäller för

12.1 Försäkringen gäller för skada genom oförutsedd utströmning av

- vatten - dock inte vattenånga - från ledningssystem med därtill anslutna anordningar, vattensäng eller akvarium
- vattenånga, olja eller annan vätska från ledningssystem för lokaluppvärmning med därtill anslutna anordningar
- vatten från inomhus beläget utrymme som har golvbrunn och som för sin funktion försetts med isolering avsedd att förhindra utströmning
- vätska eller kylmedel från kyl- eller från anläggning vid strömavbrott eller fel på anläggningen. Utan tilläggsavtal gäller dock inte försäkringen för skada på livsmedel i sådan anläggning.

12.1.1 Lokalisering och friläggning

Vid skada som försäkringen gäller för ersätts även kostnad för lokalisering och friläggning av läckagestället inom försäkrad byggnad* för att möjliggöra reparation av det fel som orsakat skadan. Även kostnad för återställande efter sådan reparation ersätts.

12.2 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- kostnad för reparation av det fel som orsakat skadan eller skada på det ledningssystem varifrån utströmningen skett.

12.3 Särskild självrisk

Självrisk är 0,5 basbelopp utöver i försäkringsbrevet angiven självrisk vid skada på byggnad genom vätskeutströmning

- från skikt avsett att förhindra utströmning – t ex plastmatta eller kakelbeklädning – inklusive anslutningar och genomföringar
- från ledningssystem med anslutna anordningar, isolering eller kylanläggning, om läckaget orsakats av åldersförändringar.

13 Inbrottsförsäkring – Vad försäkringen gäller för

13.1 Stöld och skadegörelse i lokal

Försäkringen gäller för skada genom stöld eller skadegörelse förövad av person som tagit sig in i inbrottsskyddad lokal genom:

- inbrott
- inbrott i annan inbrottsskyddad lokal
- inbrott i bostad
- nyckel, låskombination eller lås som åtkommits genom rån

Försäkringen gäller även för skada genom stöld eller skadegörelse förövad i obemannad inbrottsskyddad lokal, av person som därefter tagit sig ut ur lokalen genom:

- utbrott
- inbrott i annan inbrottsskyddad lokal
- inbrott i bostad
- nyckel, låskombination eller lås som åtkommits genom rån

Anmärkning: Se Q.01.13.1 om skyddskrav på inbrottsskyddad lokal.

13.1.11 Undantag

Försäkringen gäller inte för skadegörelse genom sprängning.

13.2 Övriga skadehändelser

13.2.1 Stöld och skadegörelse i särskilt inbrottsskyddat förvaringsutrymme

Om i försäkringsavtalet anges att försäkringen omfattar egendom i särskilt inbrottsskyddat förvaringsutrymme (säkerhetsskåp, kassaskåp, värdeskåp eller kassavalv) som finns i inbrottsskyddad lokal gäller dessutom följande:

13.2.1.1 Förvaringsutrymme med nyckellås

Öppnas skåpet (valvet) med nyckel*, gäller försäkringen endast om försäkringstagaren eller den som för hans räkning omhänderhaft nyckeln, fråntagits denna genom

- rån* inom lokalen* om gärningsmannen berett sig tillträde dit genom inbrott eller
- rån annorstädes eller
- inbrott* i bostad på försäkringsstället då den som omhänderhaft nyckeln vistats där eller
- inbrott annorstädes än på försäkringsstället i inbrottsskyddad lokal eller
- inbrott i bostad på annan plats än på försäkringsstället.

13.2.1.2 Förvaringsutrymme med kod eller kombinationslås

Om låsanordningen utgörs av kod eller kombinationslås och skåpet (valvet) öppnats av obehörig, gäller försäkringen endast om koden eller kombinationen med våld eller hot som inneburit trängande fara avtvingats någon som i behörig ordning fått kännedom om denna. Har våldet eller hotet utövats inom lokalen* gäller försäkringen endast om gärningsmannen berett sig tillträde dit genom inbrott*.

13.2.1.3 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada som inträffat då förvaringsutrymmet öppnats med nyckel* som åtkommits på annat sätt än som anges i A.13.2.1.1
- skada som inträffat då nyckeln eller låskombinationen åtkommits genom rån*, våld eller hot, om den som utsatts för övergreppet medverkat till eller främjat skadan eller var under 18 år
- skadegörelse genom sprängning.

13.2.2 Stöld genom tillgrepp utifrån ("smash and grab")

Försäkringen gäller för skada genom stöld förövad av person genom tillgrepp utifrån genom krossat fönster, förutsatt att stölden sker i samband med att fönstret krossas.

13.2.3 Stöld av nycklar

Om nyckel* som förvarats hos försäkringstagaren eller dennes ombud åtkommits genom

- rån*
- inbrott* i inbrottskyddad lokal*
- inbrott i bostad och låsändringar på grund därav skäligen är påkallade i försäkrad byggnad* eller i lokal på försäkringsställe, ersätts kostnaderna härför.

13.2.3.1 Högsta ersättning

Högsta ersättning för låsändringar är 2 prisbasbelopp för samtliga av nyckelstölden berörda byggnader och lokaler.

13.2.4 Skadegörelse

Försäkringen gäller för skada genom skadegörelse på försäkrad egendom.

13.2.4.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet
- skada på glas eller skylt
- skada på plasthall
- genombrott av damm för magasinering av vatten såsom vattenmagasin vid vattenverk, kvarn- eller branddamm och liknande.
- översvämning på byggnad och däri befintlig egendom. Med översvämning förstås att vatten till följd av skyfall (minst 1 mm/minut eller 50 mm/dygn), snösmältning eller stigande sjö eller vattendrag, strömmat från markytan direkt in i byggnad eller inomhus trängt upp ur avloppsledning.

13.2.4.2 Särskild självrisk

Självrisk* är 10 % av skadebeloppet, dock lägst 50 % av prisbasbeloppet och högst 5 prisbasbelopp vid skada genom skadegörelse som inte sker i samband med inbrott* eller inbrottsförsök.

15. Glasförsäkring - Vad försäkringen gäller för

15.1 Glasskada

Försäkringen gäller för skada genom bräckage, sönderslagning eller stöld av glas i inredning, fönster eller dörr.

Försäkringen gäller också för skada genom sådan plötslig yttre påverkan att det för försäkringstagaren skulle innebära uppenbar olägenhet att behålla glaset.

Med glas jämställs här plastmaterial såsom material av polykarbonat, akrylplast eller liknande som används i stället för glas.

Vid glasskada som försäkringen gäller för ersätts även målning, etsning, blästring på glas, larmfolie eller ingjuten larmtråd liksom även plastfilm som glaset belagts med. Har glasskadan orsakats av att glaset målats, etsats, blästrats eller belagts med plastfilm ersätts varken glaset eller behandlingen av glaset.

15.2 Skylt och markis

Försäkringen gäller för skada genom bräckage, sönderslagning eller stöld av skylt och markis med eventuellt tillhörande armatur och stativ.

15.3 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- glas i växthus
- glas, skylt eller markis som inte är monterat på därför avsedd plats
- skada genom sprängningsarbete
- glas eller skylt i byggnad* under uppförande, ombyggnad eller tillbyggnad, om skadan uppkommit i samband med sådan åtgärd.

17. Cistern- och oljeskadeförsäkring

17.1 Cisternförsäkring

17.1.1 Vad försäkringen gäller för och försäkrad egendom

Försäkringen gäller för plötslig och oförutsedd fysisk skada på cistern inom fastigheten samt för skada genom plötslig och oförutsedd förlust, förstörelse och förorening av den vätska, som rinner ut från eller finns i cisternen.

Anm

Till cistern räknas även från denna gående rörledningar t o m närmast cisternen befintlig ventil.

17.1.2 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- Skada som består i förlitning, förbrukning, korrosion (t ex rost eller frätning), beläggning, avsättning eller annan gradvis försämring såsom vikt förlust, röta, mögel eller åldrande
- skada genom långsamt utträngande vätska (diffusion)
- skada genom stöld eller normalt svinn
- skada på innehåll vid dess hantering eller lagring genom blandning med annat ämne eller annan vätska. Dock ersätts sådan skada då den orsakats av ersättningsbar skada på cistern.

17.1.3 Högsta ersättning

Ersättning är vid varje skada begränsad till 25 basbelopp.

17.2 Oljeskadeförsäkring

17.2.1 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för skada genom oförutsedd utströmning av olja från cistern med tillhörande rörsystem avsedd för försäkrad byggnad.

17.2.2 Försäkrad egendom

Försäkringen gäller för skada på den försäkrades egendom samt på tredje man tillhörig egendom.

Anm. Till egendom räknas även mark, sjö, vattendrag och vattentäkt.

17.2.3 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada som är en följd av normalt och beräknligt spill.
- skada som kan ersättas genom brand-, vatten- eller ansvarsförsäkring eller enligt reglerna i trafikskadelagen.

17.2.5 Högsta ersättning

Ersättning är vid varje skada begränsad till 25 basbelopp.

22. Sanering efter dödsfall - Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för kostnader för nödvändig insekts- och luktsanering samt för eventuella reparationsåtgärder till följd av att person avlider i sin lägenhet och dödsfallet förblir oupptäckt en längre tid.

22.1 Självrisk

Försäkringen gäller utan självrisk.

41. Skadevärderingsregler

Vid skada på egendom beräknas skadebeloppet enligt nedan angivna regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.

41.1 Skadevärdering - Byggnad

41.1.1 Byggnaden återställs

Om återställande sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa byggnaden* med samma utförande, men på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.

Med återställande förstås

- reparation, eller
- återuppförande av samma eller lika ändamålsenlig byggnad för samma ändamål på samma grund, eller
- anskaffande av annan lika ändamålsenlig byggnad för samma ändamål på annan plats inom Sverige.

Om återställande sker på annan plats värderas skadan högst till vad det skulle ha kostat att återställa den skadade byggnaden på samma grund.

Värdeökning som kan uppstå till följd av förhöjd ändamålsenlighet av annan orsak än ändrad belägenhet dras av från skadans värde.

Återställande måste ske senast inom 4 år från skadedagen. Sker det senare på grund av hinder som inte beror på den försäkrade, får tiden 4 år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst 5 år från skadedagen.

I skadekostnaden inräknas inte merkostnader som beror på forceringsåtgärder, t ex reparation på övertid, inköp till överpris för snabbare leverans eller transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel.

Kan utan väsentlig olägenhet återställande ske i samband med normalt underhåll värderas skadan till uppskattad andel av underhållskostnaden.

41.1.1.1 Byggnadens värde är mindre än halva nyanskaffningsvärdet

Om byggnaden* minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet* vid skadetillfället, värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till det på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

41.1.1.2 Installationens värde är mindre än halva nyanskaffningsvärdet

Om till byggnaden* hörande installation - såsom hiss, värmepanna, system för vatten, värme, avlopp, ventilation, gas eller elektricitet - minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet* vid skadetillfället, värderas skadan på sådan installation till kostnaden för återställandet, dock högst till installationens på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värde. Detta gäller oberoende av värdeminskningen för byggnaden. Varje föremål och varje ledningssystem bedöms för sig.

41.1.1.3 Ytbeläggning eller skorsten som har eftersatt underhåll

Vid skada på ytbeläggning - t ex målning, tapetsering, tak-, vägg- eller golvbeklädnad (inkl eventuell våtisolering) - eller skorsten, vars underhåll före skadan var uppenbart eftersatt, görs avdrag för härigenom uppkommen värdeminskning.

41.1.1.4 Duk i plasthall eller tält

Skada på duk i plasthall eller tält värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet*.

41.1.1.5 Merkostnader vid myndighetskrav och byggnads särart

Med tillämpning av övriga villkorsbestämmelser gäller för denna försäkring följande:

Skadevärderingsregler

Försäkringen gäller för merkostnad som föranleds av att skadad byggnad*

- enligt myndighets beslut eller för byggande gällande normer i något hänseende måste ges annan konstruktion eller utförande än före skadan

- på grund av sin särart inte kan återställas på ett rationellt sätt beträffande metoder och material, exempelvis dokumenterad kulturhistorisk värdefull byggnad*/byggnadsdel (byggnadsminne) eller annan byggnad* vars särart inte kan återställas utan merkostnad.

Myndighetskrav

Ersättningsbar merkostnad enligt detta villkor avser myndighetskrav om anpassning till gällande

- energihushållningsnormer

- handikappnormer

- krav på sophantering, skyddsrum eller arbetsmiljö enligt byggnadsstadgen och föreskrifter i gällande byggregler (normer).

Undantag

Försäkringen gäller inte för kostnad

- för förelägganden som utfärdats före skadan

- föranledd av arkeologiska undersökningar

- som uppkommer till följd av att högre krav efter skadan ställs på funktionen hos anläggning eller maskinell utrustning för industriell process som bedrivs i byggnaden

- för oskadade byggnadsdelar som inte berörs av skadan

- som uppkommer på förstariskförsäkrad byggnad

Byggnads särart

Egendom som här avses skall vara dokumenterad (till exempel särskild inventarieförteckning, foto eller motsvarande) och dokumentation skall förvaras så att den inte förstörs i samband med att ifrågavarande egendom förstörs.

Sådan merkostnad kan avse till exempel tidsenligt byggnadsmaterial och utförande eller konstnärlig utsmyckning

Undantag

Försäkringen gäller inte för kostnad

- föranledd av arkeologiska undersökningar
- som uppkommer till följd av att högre krav efter skadan ställs på funktionen hos byggnaden/föremålet
- som uppkommer på förstariskförsäkrad byggnad

Högsta ersättning

Försäkringen gäller intill högst 185 000 kr för både merkostnad avseende myndighetskrav och byggnads särart, om inte annat anges per byggnad* i försäkringsbrevet.

Försäkrads skyldighet

Den försäkrade är skyldig att följa Försäkringsgivarens anvisningar och på Försäkringsgivarens bekostnad vidta erforderliga åtgärder i ärendet, såsom att söka dispens och överklaga beslut i det fall uppfyllande av viss norm måste bedömas medföra oskäligen och ej befogade kostnader för den försäkrade. Följs inte anvisningarna, är den försäkrade inte berättigad till ersättning för den förlust som uppstår härigenom.

41.1.2 Byggnaden återställs inte

Återställs inte den skadade byggnaden* värderas skadan till skillnaden mellan byggnadens dagsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan.

Byggnadstillbehör med kulturhistoriskt och konstnärligt värde värderas till vad det kostar att utan dröjsmål reparera det skadade föremålet om detta är möjligt eller anskaffa nyttillverkat föremål av motsvarande konstnärliga kvalitet.

41.1.3 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift

Om återställande av byggnad* hindras på grund av lag eller myndighets föreskrift är den försäkrade även berättigad till ersättning - restvärdeersättning - för vad kvarvarande delar därigenom förlorat i värde. Den försäkrade är skyldig att följa bolagets anvisningar och på bolagets bekostnad vidta erforderliga åtgärder, såsom att söka dispens eller överklaga beslut. Följs inte anvisningarna är den försäkrade inte berättigad till ersättning för den förlust som uppstår genom att kvarvarande delar av byggnaden inte kan användas. Restvärdeersättning lämnas inte, i den mån rätt till ersättning föreligger enligt lag eller särskild författning.

41.2 Skadevärdering - Trädgård och tomt samt kyrkogård

Skadan värderas till vad det kostar att återställa trädgården och tomt samt kyrkogården. Vid nyplantering av buskar, träd och växter medräknas endast kostnad för plantor som normalt saluförs i handelsträdgård eller plantskola i Sverige.

Skada på gravplats, gravvård, inhägnad, staket, flaggstång, brygga, skulptur eller liknande anordning värderas som skada på verksamhetsinventarier* enligt A 41.4.

Skada på enskilt ägd gravplats, gravvård eller skulptur värderas dock högst till ett basbelopp.

41.3 Skadevärdering - Fastighetsinventarier*

Skadan värderas enligt de regler som gäller för installationer enligt A 41.1.1.2.

41.4 Skadevärdering - Verksamhetsinventarier

41.4.1 Verksamhetsinventarier* som återställs

Om återställande sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa föremålet på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material. Med återställande förstås

- reparation, eller
- anskaffande av föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag för samma ändamål.

Utökas i samband med återställandet skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, ska vid värderingen avdrag göras för detta.

Återställande måste ske inom 4 år från skadedagen. Sker det senare på grund av hinder som inte beror på den försäkrade, får tiden 4 år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst 5 år från skadedagen.

I skadekostnaden inräknas inte merkostnader som beror på forceringsåtgärder, t ex reparation på övertid, inköp till överpris, för snabbare leverans eller transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel.

I skadekostnaden inräknas inte heller den värdeminskning som föremålet efter återställandet kan anses ha undergått genom skadan.

41.4.1.1 Föremålets värde är mindre än halva nyanskaffningsvärdet

Om föremålet minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet* vid skadetillfället, värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till det på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

41.4.1.2 Speciella regler för vissa föremål

Skada på följande föremål värderas till kostnaden för återställandet, dock högst till dagsvärdet*

- motordrivet fordon (motorfordon, traktorer, motorredskap inkl skogsmaskin och terrängmotorfordon) för vilka trafikskadelagen gäller samt släpfordon till dessa
- för bygnads- och anläggningsverksamhet avsedd maskin, panna, skjul och bod
- duk i plasthall eller tält.

Skada på modeller, press- och stansverktyg, formar och mönster värderas till de normala kostnader som inom två år läggs ned på att återställa föremålen. Inaktuella föremål värderas dock högst till 25 % av kostnaden för återställande.

41.4.1.3 Egendom av antikvariskt, kulturhistoriskt och konstnärligt värde

Skadan värderas till vad det kostar att utan dröjsmål reparera det skadade föremålet om detta är möjligt eller anskaffa nytillverkat föremål av motsvarande konstnärliga kvalitet.

Egendom som här avses ska vara särskilt dokumenterad (t ex foto) och upptagen på särskild inventarieförteckning. Aktuell dokumentation ska förvaras så att den inte kan förstöras i samband med att egendomen skadas.

I skadekostnaden ska inte inräknas merkostnad som föranleds av reparation på övertid eller som uppkommit därigenom att transport skett på annat sätt än med sedvanligt transportmedel. Den värdeminskning som egendomen efter reparation möjligen kan anses ha undergått genom skada ska inte inräknas. Skada på enskilt ägd gravplats, gravvård eller skulptur värderas dock högst till ett basbelopp.

41.4.2 Verksamhetsinventarier som inte återställs

Återställs inte skadat föremål inom två år, värderas skadan till skillnaden mellan föremålets dagsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan.

För föremål av antikvariskt, kulturhistoriskt och konstnärligt värde - dock inte enskilt ägd gravplats, gravvård eller skulptur - värderas skadan till vad det kostar att utan dröjsmål anskaffa nytillverkat föremål av motsvarande konstnärliga kvalitet.

41.5 Skadevärdering - Varor

Skadan värderas till varornas* värde enligt nedan med avdrag av eventuellt restvärde.

41.5.1 Varor anskaffade för försäljning

Varorna* värderas till vad det kostar att utan dröjsmål ersätta dem med nya varor av samma slag.

Om varorna inte återställs inom två år värderas de till vad det vid skadetillfället skulle ha kostat att ersätta dem med nya varor av samma slag.

Har varornas värde minskat på grund av inkurans eller annan omständighet värderas de med hänsyn till detta.

41.5.3 Varor sålda och färdiga för leverans

Varorna* värderas, i den mån leverans inte kan fullgöras med andra varor, till det avtalade försäljningspriset minskat med inbesparade kostnader.

41.6 Skadevärdering - Ritningar och arkivalier samt datamedia*

Skadan värderas till de normala kostnader som inom två år läggs ned för att återställa den information som förlorats genom skadan och för att återställa originalritningar. I skadekostnaden inräknas inte sådana merkostnader som inte hade uppstått om säkerhetskopior funnits enligt Q 01.11 (säkerhetsföreskrifter för datamedia).

41.7 Skadevärdering - Värdehandlingar

Skadan värderas till de normala kostnader som inom två år läggs ned på att återställa eller återanskaffa värdehandlingar.

41.9 Skadevärdering - Arbetstagares och förtroendevaldas m fl egendom

Egendom som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt kollektivavtal värderas enligt kollektivavtalets regler. Egendom i övrigt värderas enligt bolagets hemförsäkringsvillkor.

41.10 Skadevärdering - Annans egendom

Skadan värderas efter de regler som gäller för den grupp som egendomen tillhör för ägaren, t ex verksamhetsinventarier.

41.20 Skadevärdering genom skiljeman

Vid tvist om värdet av skada på egendom ska på begäran av part värderingen hänskjutas till avgörande genom skiljedom. Lagen om skiljemän tillämpas.

42. Självrisk

Självrisk* är lägst den som anges i försäkringsbrevet.

Självrisk som uttrycks i prisbasbelopp* avrundas nedåt till närmaste 100-tal kronor.

Avser försäkringen flera fastigheter enligt fastighetsregistret tillämpas en självrisk för varje fastighet. Ligger flera fastigheter inom samma kvarter tillämpas dock endast en självrisk för dessa.

42.1 Särskild självrisk

Särskild självrisk som är angiven under A 10-22 gäller dock om den är högre.

43. Skadeersättningsregler

Anm

För viss egendom och vissa skadehändelser gäller särskild begränsning av högsta ersättning enligt A 11-26.

43.1 Helvärdesförsäkring*

43.1.1 Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- skadebelopp enligt A 41. Skadevärderingsregler
- röjningskostnad enligt A 43.4
- räddningskostnad enligt A 43.5
med avdrag för
- självrisk* enligt A 42
- eventuell underförsäkring* enligt A 43.1.2
och med hänsyn till
- leverantörsgaranti enligt A 43.7.

43.1.2 Underförsäkring

Om försäkringsbeloppet vid skadetillfället understiger det belopp som anges i A 08, föreligger underförsäkring*. Ersättningsbeloppet minskas då till så stor del som försäkringsbeloppet utgör av där angivna belopp.

Är försäkringsbeloppet gemensamt för flera föremål men lägre än föremålens sammanlagda belopp enligt A 08, minskas ersättningsbeloppet för sådant föremål till så stor del som försäkringsbeloppet utgör av detta belopp.

43.1.2.1 Har försäkringstagaren lämnat uppgifter för premieberäkning i enlighet med Y 03.2.1 lämnas ersättning intill gällande försäkringsbelopp, d v s bestämmelserna om underförsäkring* tillämpas inte.

43.2 Förstariskförsäkring*

43.2.1 Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- skadebelopp enligt A 41. Skadevärderingsregler
- röjningskostnad enligt A 43.4
- räddningskostnad enligt A 43.5

med avdrag för

- självrisk* enligt A 42

och med hänsyn till

- leverantörsgaranti enligt A 43.7.

43.2.2 Högsta ersättning

Ersättning lämnas högst med försäkringsbeloppet.

43.3 Fullvärdesförsäkring*

43.3.1 Ersättningsbelopp

Ersättningsbeloppet utgörs av

- skadebelopp enligt A 41 Skadevärderingsregler
- röjningskostnad enligt A 43.4
- räddningskostnad enligt A 43.5

med avdrag för

- självrisk* enligt A 42
- eventuell underförsäkring* enligt A 43.3.2

och med hänsyn till

- leverantörsgaranti enligt A 43.7.

43.3.2 Underförsäkring

Försäkringstagaren ska underrätta bolaget om ny-, till- eller ombyggnad eller annan därmed jämförlig förbättring av fullvärdesförsäkrad* byggnad* för att nytt premieunderlag ska fastställas. Underlåter försäkringstagaren detta och har vid skadetillfället enligt bolagets beräkningar värdet av byggnaden ökat med det nya utförandet föreligger underförsäkring*. Ersättningsbeloppet minskas då till så stor del som erlagd premie för byggnaden utgör av den premie som skulle ha erlagts för denna med det nya utförandet. Premieunderlagen ska vara fastställda med samma värderingsmetod.

43.4 Röjningskostnad

I samband med sådan skada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för kostnader för nödvändig rivning, röjning, borttransport, destruktion och deponering. För varor* begränsas ersättningen för sådana kostnader till högst 10 % av försäkringsbeloppet.

Ersättning lämnas inte för röjning av oförsäkrade grunder och fundament.

Vid förstariskförsäkring* begränsas den sammanlagda ersättningen till försäkringsbeloppet.

43.5 Räddningskostnad

Bolaget ersätter den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt R 01.3, om de med hänsyn till omständigheterna varit skäliga.

I samband med sådan skada som omfattas av försäkringen lämnas även ersättning för skada som uppkommit genom att försäkrad egendom vid skälig räddningsåtgärd skadats, förkommit eller stulits. Ersättning lämnas dock inte om gottgörelse kan erhållas från annat håll.

Vid förstariskförsäkring* begränsas den sammanlagda ersättningen till försäkringsbeloppet.

43.6 Inteckningshavare

43.6.1 Panträtt

För den som har panträtt i fast egendom eller tomträtt gäller bestämmelserna i lag om säkerhetsrätt i försäkringsersättning vid betalning av ersättning på grund av försäkringsavtal.

Säkerhetsrätten gäller inte vid skada på lös egendom.

43.6.2 Företagsinteckning

Om den som innehar rätt enligt företagsinteckning anmäler namn och adress hos bolaget, så har han, om skadan avser företagsintecknad egendom, företrädesrätt till försäkringsersättning enligt försäkringsavtalet. Företrädesrätten gäller om ersättningsbeloppet överstiger 10 % av försäkringsbeloppet för ifrågavarande slag av egendom. Gällande lag om inbördes företrädesrätt mellan dessa inteckningshavare samt om andra rättsägares rätt vid konkurs och utmätning är tillämplig.

43.6.3 Fullvärdesförsäkrad egendom

Vid tillämpning av gällande bestämmelser om inteckningshavares rätt till skadeersättning anses vid beloppslös fullvärdesförsäkring av egendom dess värde enligt tillämpad värderingsmetod omedelbart före skadetillfället utgöra försäkringsbelopp.

43.7 Leverantörsgaranti

Är leverantör eller entreprenör enligt åtagande i avtal skyldig att ersätta skada på försäkrad egendom betalar bolaget inte kostnaden härför. Denna begränsning avser dock inte följdskada på annan funktionell enhet än den som varit felaktig.

Undantaget tillämpas inte i den mån leverantör eller entreprenör inte kan fullgöra sin skyldighet och den försäkrade kan styrka detta.

Är den försäkrade tillverkare eller försäljare av den försäkrade egendomen, lämnas inte ersättning för skada på denna, om skadan skulle ha omfattats av för branschen gängse garanti vid försäljning eller leverans.

43.8 Skadeersättningsregler i övrigt

Bolaget har rätt att i stället för att betala kontant ersättning föreskriva att skadad egendom återställs eller tillhandahålla annan likvärdig egendom.

Bolaget är inte skyldigt att överta skadad egendom, men har rätt att efter värdering överta större eller mindre del av denna.

Kommer egendom för vilken ersättning utgetts till rätta ska egendomen snarast ställas till bolagets förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar därför erhållen ersättning.

43.9 Tidpunkt för betalning av skadeersättning

Ersättning ska betalas senast 1 månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom.

Den del av ersättningen som den försäkrade har rätt till först när försäkrad egendom återställs eller återanskaffas, ska betalas senast 1 månad efter det att den försäkrade visat att så skett.

Om myndighets förbud att återuppföra skadad byggnad* överklagats och bolaget på grund av detta väntat med att betala ut ersättning, ska ersättningen betalas senast 1 månad efter det att bolaget fått kännedom om att överklagandet inte lett till ändring.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas ska ersättning betalas senast 1 månad efter det att bolaget erhållit utredningen eller värderingen.

43.10 Räntebestämmelser

Betalas skadeersättning senare än vad som sagts ovan utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen.

För den tid som utbetalning fördröjts genom polisutredning eller skiljemannavärdering betalar bolaget ränta enligt Riksbankens referensränta.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av prisbasbeloppet*.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt avsnitt R.

B3. FÖLJESKADEFÖRSÄKRING

01. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för avbrottsskada till följd av egendomsskada mm enligt B3.1 1.1, då egendomsskadan inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

04. Försäkrat intresse

Försäkringen avser hyresförlust och extrakostnader som är en följd av egendomsskada mm enligt B3.11.

11. Vad försäkringen gäller för

11.1 Hyresförlustförsäkring

Försäkringen gäller för hyresförlust som uppstår genom

- sådan skada som egendomsförsäkringen enligt A 01- 20 gäller för
- oföretsett avbrott i tillförsel utifrån av el, gas, vatten eller värme
- att tillträde till rörelsen hindras genom avspärrning beordrad av Räddningstjänst eller Polismyndighet. Ersättning lämnas i den mån ersättning inte kan fås av allmänna medel och högsta ersättning är tio prisbasbelopp.

Försäkringen gäller för hyresförlusten även när egendomsförsäkringen inte gäller för egendomsskadan, om detta beror på att leverantör eller entreprenör är ansvarig på grund av åtagande i avtal.

Gör hyresgäst bruk av sin rätt enligt lag att med anledning av skadan säga upp hyresavtalet före hyrestidens utgång och kan lägenheten sedan den reparerats inte uthyras för den återstående tiden, ersätts hyresförlust även för denna tid. Ersättning på grund härav lämnas dock för högst tre månader.

Försäkringen gäller endast för sådan hyresförlust som uppkommer under ansvarstiden. Ansvarstiden räknas från den tidpunkt då skada enligt B 3.11.1 inträffat och är 24 månader om inte annat anges i försäkringsbrevet.

11.2 Extrakostnadsförsäkring

Försäkrad verksamhet är all verksamhet i försäkringstagarens regi.

Försäkringen gäller för ofrånkomliga extrakostnader för rimliga åtgärder för att, efter sådan skada som egendomsförsäkring enligt A 01 -20 gäller för, upprätthålla den försäkrade verksamheten i oförändrad omfattning.

Försäkringen gäller för extrakostnader även när egendomsförsäkringen inte gäller för egendomsskadan, om detta beror på att leverantör eller entreprenör är ansvarig på grund av åtagande i avtal.

11.2.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- egendomsskada eller värdeminskning kostnad som beror på att skadad egendom inte omedelbart återanskaffats, såvida inte dröjsmålet beror på utanför försäkringstagarens kontroll stående hinder
- förlust av inkomst eller goodwill.

11.2.2 Försäkringen gäller endast för sådan förlust eller kostnad som uppkommit under ansvarstiden

och räknas från den tidpunkt då egendomsskadan inträffade. Ansvarstiden är 24 månader om inte annat anges i försäkringsbrevet.

11.2.3 Högsta ersättning

Ersättningen vid varje skada är begränsad till 100 prisbasbelopp om inte annat anges i försäkringsbrevet.

11.3 Försäkringen gäller endast för sådan förlust eller kostnad som uppkommit under ansvarstiden.

Ansvarstiden räknas från den tidpunkt då egendomsskadan inträffade och är

- 24 månader för Hyresförlustförsäkringen
- 48 månader för Extrakostnadsförsäkringen.

41. Skadevärderingsregler

41.1 Hyresförlustförsäkring

För uthyrd byggnad eller del av byggnad beräknas hyresförlusten till skillnaden mellan den nedsättning i hyran, som hyresgästen enligt lag kan kräva och minskade kostnader för uppvärmning, belysning m m, samt ränta på ersättning för egendomsskada.

Vid beräkning av hyresförlusten ska avdrag göras för sådan ökning av hyresintäkt som till följd av skadan uppstått genom uthyrning av annan lokal som försäkringstagaren äger. För bostadsrätt beräknas hyresförlusten på motsvarande sätt med utgångspunkt från den nedsättning av årsavgiften som kan krävas.

41.2 Extrakostnadsförsäkring

Skadebeloppet utgörs av förlust som består i extrakostnader beräknade enligt B 3.11.2

42. Självrisk

Självrisken är angiven i försäkringsbrevet.

43. Skadeersättningsregler

43.1 Skadebelopp

Ersättning lämnas med skadebeloppet enligt B 3.41 med avdrag för självrisk enligt B 3.42.

43.1.1 Verklig förlust

Försäkringen ska inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast ersättning för liden skada.

43.4 Högsta ersättning vid avbrott genom naturskada eller dammgenombrott enligt A 11.7

Bolagets sammanlagda ersättningsskyldighet för

- egendomsskador inom en och samma fastighet enligt fastighetsregistret samt
- därav föranledda följdskador i den försäkrade rörelsen är vid

varje skadetillfälle begränsad till 350 prisbasbelopp.

43.5 Tidpunkt för betalning av skadeersättning

Skada regleras efter ansvarstidens slut. Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade styrkt sina krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom.

Om polisutredning eller värdering av skiljemän avvaktas ska ersättning betalas senast en månad efter det att bolaget erhållit utredningen eller värderingen.

43.6 Räntebestämmelser

Betalas ersättningen senare än vad som sagts ovan utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen. För den tid som utbetalning fördröjts genom polisutredning eller skiljemannavärdering betalar bolaget ränta enligt Riksbankens referensränta.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av prisbasbeloppet.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt B 3.32. R.01

C. ANSVARSFÖRSÄKRING

01. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen gäller för försäkringstagaren samt dennes arbetstagare och förtroendevalda för skada orsakad i tjänsten. Försäkringen avser all verksamhet som försäkringstagaren bedriver. Försäkringen gäller även för försäkringstagaren, dennes arbetstagare och förtroendevalda för skada orsakad i egenskap av styrelseledamot i stiftelser som försäkringstagaren förvaltar eller i egenskap av förvaltare i stiftelse.

Försäkringen gäller också för den försäkrade såsom ägare eller brukare av fastighet, där verksamheten bedrivs samt för byggnads- och anläggningsarbeten som utförs på sådan fastighet.

Anm

För sådan verksamhet som självständig juridisk person bedriver, gäller försäkringen endast om det särskilt angetts i försäkringsavtalet.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skadeståndskrav som avser skada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

03. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar i hela världen utom i USA och Kanada.

Vid försäljnings- och inköpsresor samt vid konferenser och mässor gäller försäkringen dock för skada som inträffar i hela världen.

08. Försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet anger det belopp till vilket skadestånd, utrednings-, förhandlings-, rättegångs- och räddningskostnader sammanlagt är försäkrade.

11. Vad försäkringen gäller för

11.1 Person-och sakskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för person- och sakskada enligt

- allmänna skadeståndsrättsliga regler
- allmänna bestämmelser utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde
- sedvanligt kontrakt med SJ eller annan järnvägsförvaltning för skada

- genom
rullande materiel, överskriden lastprofil, trafik på stickspår eller
användande av
- obevakad järnvägsövergång
  - sedvanligt kontrakt med strömleverantör där den försäkrade övertagit ansvar enligt ellagen
  - sedvanligt nyttjanderättsavtal med fastighetsägare avseende övertaget fastighetsägaransvar.

11.2 Ren förmögenhetsskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för ren förmögenhetsskada i vissa fall enligt C 12.5.1.

Anm.

Med ren förmögenhetsskada menas ekonomisk skada som uppstår utan samband med person-eller sakskada.

11.3 Ansvar enligt personuppgiftslagen

Försäkringen omfattar den skadeståndsskyldighet för ekonomisk och ideell skada som den försäkrade kan bli skyldig att betala enligt 48 § personuppgiftslagen (1998:204).

11.20 Åtagande

Vid skadeståndskrav som kan omfattas av försäkringen och som överstiger avtalad självrisk* åtar sig bolaget gentemot den försäkrade att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd
- föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljemannaförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljemannakostnader som den försäkrade åsamkas eller åläggs att betala och som denne inte kan få ut av motpart eller annan
- betala det skadestånd som den försäkrade är skyldig att erlägga.

12. Vad försäkringen inte gäller för

12.1.1 Levererad produkt

Försäkringen gäller inte för

- skada på produkt som den försäkrade levererat om skadan består i eller är en följd av fel, brist eller defekt hos produkten eller i montering, uppförande eller annan åtgärd i samband med leverans av produkten
- kostnad i samband med reklamation, utbyte eller återtagande av levererad produkt.

Försäkringen gäller inte heller för räddningskostnader eller andra kostnader till följd av att levererad produkt befaras orsaka skada

- skada som kan avhjälpas genom åtgärdande av fel, brist eller defekt hos levererad produkt, Med skada på levererad produkt förstås här även skada som beror på att den levererade produkten måste undersökas, repareras eller bytas ut och att ingrepp därmed måste ske i annan egendom än den levererade produkten.

12.1.2 Bristande produktsäkerhet

Försäkringen gäller inte för skada genom levererad produkt när den försäkrade underlåtit att utföra sedvanliga undersökningar, provningar eller analyser för att fastställa produktens lämplighet för avsett ändamål och detta medfört att fel, brist eller defekt i produkten inte upptäckts.

12.1.3 Utebliven effekt

Försäkringen gäller inte för skada genom att levererad kemisk produkt eller levererat läkemedel inte förhindrat, avbrutit eller påverkat sådant beräkneligt händelseförlopp eller sådan beräknelig utveckling eller sjukdom som pågår eller skulle ha uppkommit om produkten inte använts.

12.2 Omhändertagen egendom

Försäkringen gäller inte för skada på egendom som den försäkrade eller annan för hans räkning

- hyr, leasar, lånar eller nyttjar
- på grund av särskilt åtagande yrkesmässigt lyfter, transporterar eller förvarar
- uppför eller nedmonterar, om egendomen ingår i byggnadsverk eller broar
- omhänderhar för att i serie tillverka, bearbeta eller hopsätta, såvida inte skada drabbar enstaka exemplar
- omhänderhar för försäljning.

Försäkringen gäller inte heller om skada på sådan egendom inträffar sedan egendomen avlämnats eller återlämnats.

Anm.

Särskild självrisk* gäller enligt C 42.1 för andra lyft eller transporter än de som är undantagna i C.12.2.

Undantaget tillämpas inte vid skada på gravsten, monument eller liknande i samband med skötsel av kyrkogård eller gravarbete.

12.3 Trafik med motordrivet fordon

Försäkringen gäller inte för skada som omfattas av trafikförsäkring, vilken tillhandahålles i landet ifråga, och som inträffar till följd av trafik med motordrivet fordon

- för vilket trafikskadelagen eller motsvarande utländsk lagstiftning gäller
- när det används inom tävlingsområde när den försäkrade eller någon som denne ansvarar för är ägare, brukare eller förare av det motordrivna fordonet.

Detta undantag tillämpas även om den försäkrade underlåtit att teckna trafikförsäkring.

12.4 Luftfartyg, skepp, båtar och liknande

Försäkringen gäller inte för

- skada genom luftfartyg, svävare eller hydrokopter
- sakskada orsakad genom segel- eller maskindrivna skepp och båtar eller genom kollision med av dessa bogserade föremål när den försäkrade, eller någon som denne ansvarar för är ägare, brukare eller förare av dessa farkoster.

12.5 Miljöansvar

12.5.1 Försäkringen gäller inte för skada som består i eller är en följd av miljöskada. Med miljöskada avses skadeståndsskyldighet enligt miljöbalken.

Försäkringen gäller dock om skada beror på

- att fel - dock ej fel i planering eller konstruktion eller val av arbetsmetod - tillfälligt har begåtts vid användning, service eller underhåll av byggnad, anläggning eller anordning

Detta undantag tillämpas inte vid skada genom levererad produkt. Härmed avses skada orsakad av defekt som funnits hos produkten när den sattes i omlopp av den försäkrade eller därefter tillförts produkten genom åtgärder som den försäkrade eller för hans räkning annan person vidtagit.

- att fel plötsligt och oförutsett har uppkommit på byggnad, anläggning eller anordning. I dessa fall gäller försäkringen även för ren förmögenhetsskada*.

Anm.

Särskild självrisk* gäller enligt C 42.1 vid ren förmögenhetsskada.

12.5.2 Försäkringen gäller inte för sakskada eller ren förmögenhetsskada som den försäkrade kan bli ansvarig för enligt miljöbalken i egenskap av byggherre eller entreprenör om skadan orsakats genom sprängning, pålning, spontning, schaktning eller grävning.

12.7 Fel och brist i utredningar och beskrivningar

Försäkringen gäller inte för skada uppkommen till följd av fel eller brist i utredningar, beskrivningar, beräkningar, ritningar, råd eller anvisningar, som lämnats i yrkesmässigt rådgivande verksamhet.

12.8 Straffskadestånd

Försäkringen gäller inte för Straffskadestånd (punitive damages) eller annan liknande ersättning.

12.9 Förutsebar skada

Försäkringen gäller inte för skada som uppkommit under sådana omständigheter att det för den försäkrade eller hans arbetsledning borde ha stått klart att skada med stor sannolikhet skulle komma att inträffa.

12.10 Lag, myndighets föreskrift, domstols dom eller beslut

Försäkringen gäller inte för skada som orsakats genom åsidosättande av lag, myndighets föreskrift, domstols dom eller beslut, såvida inte den försäkrade kan visa att driftsledningen eller arbetsledningen varken haft eller bort ha haft kännedom om åsidosättandet.

12.11 Atomskada

Försäkringen gäller inte för sådan atomskada som den försäkrade kan göras ansvarig för enligt atomansvarighetslagen eller motsvarande utländsk lagstiftning.

12.28 Asbest, formaldehyd och PCB

Försäkringen gäller inte för skada orsakad av asbest, formaldehyd eller PCB.

12.29 Krav mellan försäkrade

Skada som de försäkrade orsakar varandra ersätts inte, om inte detta särskilt framgår av försäkringsbrevet.

12.30 Arbetsskada och annan försäkring

12.30.1 Arbetsskada

Försäkringen gäller inte för arbetsskada* som drabbar försäkrads egna anställda.

12.30.2 Annan försäkring

Försäkringen gäller inte till den del ersättning kan lämnas genom annan försäkring. Försäkringen gäller dock om regressrätt föreligger mot den försäkrade.

42. Självrisk

Självrisken är angiven i försäkringsbrevet. Särskild självrisk som är angiven i C 42.1 gäller dock när den är högre.

Självrisk som uttrycks i prisbasbelopp avrundas nedåt till närmaste 100 - tal kronor.

Endast en självrisk avdras

- vid flera skador som orsakats av samma defekt hos en eller flera levererade produkter
- för skador som uppkommit av samma orsak och vid samma skadetillfälle.

42.1 Särskild självrisk

Självrisken* är lägst

- 20 % av prisbasbeloppet* vid skada på egendom som den försäkrade, eller för hans räkning annan person, åtagit sig att installera, montera, demontera, bearbeta, kontrollera, besiktiga eller tillse

- 20 % av prisbasbeloppet vid skada på egendom som den försäkrade eller för hans räkning annan person lyft eller transporterat, i andra fall än de som är undantagna i C 12.2
- 10 % av skadebeloppet, dock lägst 20 % av prisbasbeloppet vid byte eller ändring av lås till följd av nyckelförlust
- 30 % av skadebeloppet, dock lägst 1 prisbasbelopp och högst 10 prisbasbelopp, vid sakskada genom brand eller explosion som orsakats av svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg eller annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning
- 1 prisbasbelopp vid ren förmögenhetsskada* enligt C 12.5.1.

43. Skadeersättningsregler

Bolaget ersätter

- kostnaderna enligt C 11.20
- räddningskostnader enligt C43.2 med avdrag för självrisk enligt C 42.

43.1 Högsta ersättning

Bolagets ersättningsskyldighet är begränsad till 1 försäkringsbelopp vid varje skada och totalt 2 försäkringsbelopp per försäkringar, dock högst

- **1 försäkringsbelopp** vid skada genom levererad produkt om flera skador orsakats av samma fel, brist eller defekt hos en eller flera produkter, oavsett om skadorna inträffat vid flera tillfällen. Ersättning lämnas därvid inom det försäkringsbelopp som gällde vid den tidpunkt då första skadan inträffade
- **1 försäkringsbelopp** vid skador som uppkommit av samma orsak och inträffat vid samma tillfälle
- **5 prisbasbelopp** vid skada på egendom som lyfts eller transporterats i andra fall än de som är undantagna i C 12.2
- **6 prisbasbelopp** vid byte eller ändring av lås till följd av nyckelförlust
- **10 prisbasbelopp** vid varje skada enligt C 11.3
- **25 prisbasbelopp** per försäkringsår för ren förmögenhetsskada* enligt C12.5.1.

43.2 Räddningskostnad

Om den försäkrade haft utgift (räddningskostnad) för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som kan föranleda skadeståndsskyldighet som omfattas av försäkringen, lämnas ersättning om åtgärderna med hänsyn till omständigheterna varit skäligen.

Ersättning lämnas dock inte för kostnad för att avvärja befarad skada på grund av defekt hos levererad produkt.

43.3 Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt R 02.

43.4 Räntebestämmelser

Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av prisbasbeloppet*.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt R02.

D. Förmögenhetsbrottsförsäkring

01. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen gäller för försäkringstagaren (den försäkrade) och avser all verksamhet som försäkringstagaren bedriver.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada genom brott som förövas under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden). Försäkringen gäller dock inte för skada genom brott som förövats mer än 5 år före dess upptäckt.

03. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar inom Norden genom brott som förövas inom Norden om inte annat anges i försäkringsbrevet.

11. Vad försäkringen gäller för

11.1 Förmögenhetsbrott

Försäkringen gäller för skada genom att arbetstagare hos den försäkrade i tjänsten eller förtroendevald befattningshavare, gjort sig skyldig till något av följande i brottsbalken angivna brott:

- förskingring, undandräkt eller grov förskingring
- trolöshet mot huvudman dock endast i den mån den försäkrade kan visa att syftet varit att bereda någon personlig vinning
- bedrägeri, bedrägligt beteende eller grovt bedrägeri
- stöld, snatteri eller grov stöld.

Kan det inte fastställas vem som förövat brottet gäller försäkringen endast om det genom tillförlitlig utredning kan styrkas att någon av den försäkrades arbetstagare i tjänsten eller förtroendevald befattningshavare gjort sig skyldig till brottet.

Med arbetstagare förstås även den för vilken den försäkrade har principalansvar enligt skadeståndslagen även om anställningsförhållande inte föreligger.

11.2 Datormissbruk

Försäkringen gäller för skada som åsamkas den försäkrade genom att någon i brottslig avsikt bereder sig tillgång till upptagning för automatisk databehandling, olovligen ändrar eller utplånar eller i register för in sådan upptagning och därmed gör sig skyldig till dataintrång enligt datalagen eller i brottsbalken upptaget förmögenhetsbrott.

11.3 Åtagande

Vid skada som försäkringen gäller för och som överstiger avtalad självrisk åtar sig bolaget att

- betala den skada som förorsakats den försäkrade
- vid krav på skadestånd på grund av konstaterat förmögenhetsbrott utreda och förhandla om eventuell skadeståndsskyldighet
- betala det skadestånd som den försäkrade är skyldig att betala
- betala skäliga rättegångskostnader.

12. Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för

- skada som den försäkrade kan få ersättning för genom annan försäkring
- utrednings- och revisionskostnader för att fastställa skadans omfattning även om sådan kostnad uppkommit i samband med rättegång
- skada genom brott som förövats av förtroendevald befattningshavare eller arbetstagare efter det att genom försäkringen ersättningsbar skada, som orsakats av densamme, har upptäckts
- ränta på uppkommen kapitalförlust
- skada genom förlust av goodwill

- skada genom bestickning eller yppande av yrkeshemlighet
- på förhand avtalade skadestånd.

42. Självrisk

Vid varje skada gäller en självrisk* som är lägst 1 prisbasbelopp* eller som är angiven i försäkringsbrevet vid tidpunkten för den första brottsliga handlingen.

Endast en självrisk tas ut vid skada till följd av brott som en och samma person eller flera personer gemensamt begått oavsett om skadan hänför sig till ett eller flera försäkringsår. Självrisk baseras därvid på det prisbasbelopp som gällde det försäkringsår den första brottsliga handlingen begicks.

43. Skadeersättningsregler

Bolaget ersätter

- kostnaderna enligt C 11.20
- räddningskostnader enligt D 43.2 med avdrag för självrisk enligt D 42.

43.1 Högsta ersättning

Ersättningen för skada till följd av brott förövat under ett och samma försäkringsår är begränsad till det i försäkringsbrevet angivna försäkringsbeloppet.

Vid skada till följd av brott, som en och samma person eller flera personer gemensamt begått, är ersättningen begränsad till det i försäkringsbrevet angivna försäkringsbeloppet oavsett om skadan hänför sig till ett eller flera försäkringsår. Det försäkringsbelopp som ska tillämpas är det belopp som gällde vid tidpunkten för den första brottsliga handlingens förvande.

Om försäkringsbeloppet höjs är bolagets ersättningsskyldighet begränsad till det lägre beloppet för brott som förövats före höjningen. Om försäkringsbeloppet istället sänks, gäller det högre beloppet endast för brott, som förövats före sänkningen.

43.2 Räddningskostnad

Om den försäkrade haft utgift (räddningskostnad) för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som omfattas av försäkringen, lämnas ersättning om åtgärderna med hänsyn till omständigheterna varit skäligen.

43.3 Tillrättakommen egendom

Kommer egendom, för vilken ersättning utgetts, tillrätta ska egendomen ställas till bolagets förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar därför erhållen ersättning.

43.4 Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning ska betalas senast 1 månad efter det att den försäkrade fullgjort vad som åligger honom enligt R.04. Bolaget äger dock rätt att avvakta åtalsbeslut avseende det/de misstänkta brotten.

43.5 Räntebestämmelser

Betalas ersättning senare än vad som sagts ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen.

Ränta betalas inte om den är mindre än 1 % av prisbasbeloppet.

Bolaget betalar inte den ränta som beror på den försäkrades dröjsmål att fullgöra vad som ankommit på honom enligt R.04.

E. RÄTTSSKYDDSFÖRSÄKRING

01. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

01.1 Försäkringen gäller för försäkringstagaren samt dennes arbetstagare och förtroendevalda. Försäkringen avser all verksamhet som försäkringstagaren bedriver.

Anm

För sådan verksamhet som självständig juridisk person bedriver gäller försäkringen endast om det angetts i försäkringsavtalet.

01.2 Försäkringen gäller också för försäkrad såsom ägare eller brukare av fastighet, förutsatt att denna till övervägande del används i den försäkrade verksamheten.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för tvist som uppkommer under den tid försäkringen är i kraft under förutsättning att försäkring för samma risk då funnits under en sammanhängande tid av minst 2 år. I denna tid får inräknas tid då försäkring för samma risk funnits i annat försäkringsbolag.

Om försäkring för samma risk inte funnits under en sammanhängande tid av minst 2 år när tvist uppkommer, gäller försäkringen under förutsättning att de händelser och omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat samt tvisten uppkommit sedan försäkringen trädde i kraft.

Försäkringen gäller även för tvist som uppkommer efter det att försäkringen upphört på grund av att den försäkrade verksamheten upphört, förutsatt att de händelser och omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat under den tid försäkringen var i kraft samt att inte längre tid än 10 år förlutit sedan dessa händelser eller omständigheter inträffade.

Anm.

Med tvist avses en meningsskiljaktighet som uppstår när ett framställt krav helt eller delvis bestrids.

03. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för tvist

- med motpart som har hemvist inom Norden
- som avser fastighet belägen inom Norden.

Vid skattemål enligt E 1.1.4 gäller försäkringen endast för tvist i Sverige.

11. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för nödvändiga och skäligen kostnader i tvist enligt E 11.1 -11.4 som försäkrad inte kan få betald av staten eller av motpart. Försäkringen gäller endast för kostnader som uppkommer under den tid försäkrad biträds av ombud enligt R 03.2.

Anm.

Försäkringen gäller således inte för brottmål.

11.1 Tvist utan rättegång

11.1.1 Försäkringen gäller för försäkrads egna ombudskostnader i tvist som kan prövas som tvistemål i tingsrätt, fastighetsdomstol, miljödomstol eller statens va-nämnd i Sverige eller motsvarande instanser i övriga nordiska länder.

11.1.3 Är tvisten sådan att den först ska provas av annan instans (t ex kronofogdemyndighet, arrende- eller hyresnämnd) betalas endast kostnader som uppkommer efter sådan prövning.

11.2 Tvistemål med rättegång

Försäkringen gäller för försäkrads egna rättegångskostnader och sådana motpartskostnader som denne efter domstols prövning ålagts att betala i tvistemål som anges i E 11.1.1 och i efterföljande prövning i hovrätt och Högsta domstolen. Försäkringen gäller även för hyres- eller arrendetvist som prövas vid Svea hovrätt.

Träffas förlikning under rättegång gäller försäkringen för rättegångskostnader som försäkrad åtagit sig att betala motpart, under förutsättning att det är uppenbart att försäkrad skulle ha ålagts att betala rättegångskostnader med högre belopp om tvistemålet prövats av domstol.

Anm.

Som rättegångskostnad anses även kostnad för medlare som är förordnad enligt 42 kap 17 § andra stycket rättegångsbalken.

11.3 Tvist med skiljeförfarande

Försäkringen gäller för kostnader för skiljeförfarande om tvisten utan sådant förfarande skulle ha prövats av i E 11.1.1 nämnda domstolar. Ersättning lämnas för försäkrads egna kostnader och för sådana motpartskostnader som denne, efter skiljemannens prövning ålagts att betala, dock inte för ersättning till skiljemännen.

11.4 Skattemål

Försäkringen gäller för försäkrads ombudskostnader i tvist som prövas som skattemål i länsrätt, kammarrätt och regeringsrätt och som avser någon av följande skatter eller avgifter,

- inkomstskatt enligt inkomstskattelagen
- avgifter enligt lagen om socialavgifter
- löneavgift enligt lagen om allmän löneavgift skatt enligt lagen om särskild löneskatt på vissa
- förvärvsinkomster
- skatt enligt lagen om särskild löneskatt på pensionskostnader.

12. Vad försäkringen inte gäller för

12.1 Vissa tvister

Försäkringen gäller inte för tvist

- som vid rättslig prövning ska handläggas enligt 1 kap 3d § första stycket rättegångsbalken (*sk småmål*). Detta undantag tillämpas inte vid tvist på grund av försäkringsavtalet
- som rör sådan av försäkrad bedriven eller planerad verksamhet eller del därav som enligt miljölagstiftning kallas miljöfarlig verksamhet, oavsett om denna lagstiftning åberopas eller inte
- när försäkrad begär eller för talan om tillstånd, godkännande eller liknande om saken prövas av fastighetsdomstol eller miljödomstol
  - som rör förhållandet mellan arbetsgivare och nuvarande eller före detta arbetstagare
- som avser fordran eller annat anspråk som överlåtit på försäkrad om det inte är uppenbart att överlåtelsen skett innan tvisten uppkom
  - som grundar sig på försäkrads borgensåtagande eller liknande åtagande
- som avser skadestånd eller annat anspråk riktat mot försäkrad på grund av gärning som föranlett misstanke om brott eller åtal för brott som kräver grov oaktsamhet eller uppsåt för straffbarhet
  - enligt marknadsföringslagen
- som avser ersättningsanspråk mot försäkrad som kan omfattas av ansvarsförsäkring eller som inte ersätts ur befintlig ansvarsförsäkring på grund av preklusion eller preskription eller på grund av att skada orsakats genom åsidosättande av lag, myndighets föreskrift, domstols dom eller beslut
- som gäller försäkrad i egenskap av ägare, brukare eller förare av motordrivet fordon, husvagn eller annat släpfordon eller av vatten- eller luftfarkost och där skadan kan eller skulle ha kunnat omfattas av motorförsäkring, båtförsäkring eller annan liknande försäkring
- som rör försäkrad i egenskap av konkursgäldenär, part i ackordsförhandling utan konkurs eller part i förfarande som gäller företagsrekonstruktion
- där försäkrad inte har befogat intresse av att få sin sak prövad
- som har samband med köp eller försäljning av fastighet. Detta undantag tillämpas inte vid köp eller försäljning som är att betrakta som annat än rent kommersiell
- som avser anspråk som uppkommit mellan delägare eller försäkrade som omfattas av samma försäkringsavtal eller mellan företag inom samma koncern.

12.1.1 Vissa kostnader för eget arbete m m

Försäkringen ersätter inte

- kostnader som avser försäkrads eget arbete, inkomstbortfall, resor eller uppehålle

- kostnader för utredning om innehållet i utomnordisk rätt
- kostnader för ombuds resor utom Norden
- kostnader för verkställighet av dom, beslut eller avtal
- bokföringskostnader
- avgifter, räntor, skattetillägg, viten eller böter.

12.1.2 Vissa merkostnader

Försäkringen ersätter inte merkostnader på grund av att försäkrad

- anlitar fler än ett ombud eller byter ombud
- gjort sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt
- underlåtit att i eller utom rättegång tillvarata möjligheten att få ersättning av staten eller av motpart
- krävs på högre ersättning för ombudskostnad än vad som utdömts efter prövning av domstol.

12.2 Vissa skattemål

Försäkringen gäller inte för tvist i skattemål avseende

- brott enligt skattebrottslagstiftning
- skönstaxering
- huruvida skatt eller avgift har inbetalts till myndighet
- eftertaxering såvida inte den försäkrade, efter prövning i allmän förvaltningsdomstol, kan visa att han fullgjort sin uppgiftsplikt på ett riktigt sätt
- köp eller försäljning av aktier eller liknande andelsbevis
- skatteflykt
- skattetillägg

12.2.1 Vissa kostnader för eget arbete m m i skattemål

Försäkringen ersätter inte

- kostnader som uppkommit före skattemyndighetens slutliga beslut
- kostnader som avser försäkrads eget arbete, inkomstbortfall, resor eller uppehålle
- bokföringskostnader
- avgifter, räntor eller viten.

12.2.2 Vissa merkostnader i skattemål

Försäkringen ersätter inte merkostnader på grund av att försäkrad

- anlitar fler än ett ombud eller byter ombud
- gjort sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt.

42. Självrisk

Självrisken* är 20 % av prisbasbeloppet* och 20 % av de kostnader enligt E 1.1, som överstiger 20 % av prisbasbeloppet om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Endast en självrisk tillämpas

- när två eller flera av de försäkrade står på samma sida i en tvist
- när försäkrad har flera tvister som avser samma angelägenhet eller där yrkandena stöder sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter, även om yrkandena inte stöder sig på samma rättsliga grund.
- om flera skattemål hänförs till samma beskattningsår.

Självrisk som uttrycks i prisbasbelopp avrundas nedåt till närmast 100-tal kronor.

43. Skadeersättningsregler

Bolaget ersätter

- kostnaderna enligt E 11 med avdrag för
- självrisk* enligt E 42.

43.1 Högsta ersättning

Vid varje tvist är bolagets ersättningsskyldighet för ombuds- och rättegångskostnader begränsad till högst 5 prisbasbelopp*.

För samtliga tvister som uppkommer under samma försäkringsår, är bolagets ersättningsskyldighet begränsad till högst 25 prisbasbelopp.

En tvist föreligger om

- två eller flera av de försäkrade står på samma sida i en tvist
- försäkrad har flera tvister som avser samma angelägenhet eller där yrkandena stöder sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter även om yrkandena inte stöder sig på samma rättsliga grund
- flera skattemål hänför sig till samma beskattningsår.

Kan försäkrad i en och samma tvist erhålla ersättning från flera försäkringar i ett eller flera bolag begränsas ersättningen så att den tillsammans med övriga försäkringar uppgår till högst 5 prisbasbelopp.

43.3 Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning betalas till försäkrads eget ombud för försäkrads egna ersättningsbara kostnader enligt E 11 när ärendet slutredovisats, i den mån försäkringsbeloppet inte tagits i anspråk av motpart genom verkställighet av dom eller liknande förfarande. Om försäkrad blir, eller riskerar att bli, ersättningsskyldig till flera, har bolaget rätt att fördela resterade del av försäkringsersättningen.

Ersättning á conto förutsätter särskild prövning. Bolaget åtar sig utbetalning högst 1 gång var sjätte månad. Betalning á conto görs endast till ombudet och eventuell återbetalningsskyldighet faller på betalningsmottagaren.

G. Olycksfallsförsäkring

01. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för

- 01.1 barn och ungdom samt ledare i kyrklig verksamhet i kyrkans regi, såsom förskola, daghem, barntimmar, småbarnsskola, miniorer, söndagsskola juniorer, kyrkans ungdom och konfirmationsundervisning
- 01.2 förtroendevalda och deltagare i kyrklig kårverksamhet, kyrklig syförening och liknande under utförande av uppdrag för kyrkans räkning eller företrädande församlingen
- 01.3 deltagare i av församlingen erbjudna tjänster eller ordnade förrättningar såsom gudstjänst, dop, bröllop och begravning vid direkt deltagande i sådan verksamhet.

02. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller under den tid den försäkrade deltar i av kyrkan anordnad aktivitet enligt G 01.1 -01.3. För försäkrad enligt G 01.1 och G01.2 gäller försäkringen även vid direkt färd till eller från aktiviteten.

03. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller i hela världen. (Kostnader utom Norden, se punkt G 12.2).

08. Försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet anges i försäkringsbrevet och är det högsta belopp som utbetalas vid invaliditet, för hjälpmedel samt vid dödsfall till följd av olycksfallsskada*.

Vid invaliditet utbetalas ersättning med så stor del av försäkringsbeloppet som svarar mot invaliditetsgraden. Försäkringsbeloppet sätts ned med 5 % då den försäkrade fyller 56 år och därefter varje år med ytterligare 5 % av det i försäkringsbrevet angivna beloppet. Försäkringsbeloppet sätts ned med högst 50 %.

08.1 Försäkring med försäkringsbelopp angivna i kronor (fasta belopp)

Utbetalning från försäkringen grundas på de försäkringsbelopp som anges i försäkringsbrevet,

08.2 Försäkring med försäkringsbelopp angivna i basbelopp (värdesäkrade belopp)

Om försäkringsbeloppet anges i basbelopp beräknas ersättningen på det basbelopp som gäller då bolaget betalar ut ersättning.

11. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller vid olycksfall som leder till bestående invaliditet och vid dödsfall på grund av olycksfall. Försäkringen omfattar

- ersättning vid medicinsk eller ekonomisk invaliditet
- ersättning vid dödsfall.

Med olycksfall avses kroppsskada som drabbar den försäkrade ofrivilligt genom plötslig yttre händelse (olycksfall). Med olycksfall jämställs kroppsskada som uppkommit genom förfrysning, värmeslag eller solsting. Sådan kroppsskada ska anses ha inträffat den dag skadan visade sig.

Som olycksfall räknas inte

- skada som uppkommit på grund av smitta genom bakterier, virus eller annat smittämne
- skada som uppkommit genom användning av medicinska preparat eller genom ingrepp, behandling eller undersökning som inte föranletts av olycksfallsskada som omfattas av denna försäkring
- sådant tillstånd som även om det konstaterats efter ett olycksfall enligt medicinsk erfarenhet inte kan anses bero på olycksfallet utan på sjukdom, lyte eller sjukliga förändringar
- skada där den skadevållande händelsen föranletts av att den försäkrade var sinnessjuk eller

var påverkad av alkohol, andra berusningsmedel, sömnmedel, narkotiska medel eller föranletts av missbruk av läkemedel.

Beträffande särskilda begränsningar vid behandlingskostnader för tandskador, se G 41.1.3

12. Vad försäkringen inte gäller för

12.1 Skador i samband med idrottsutövning

Efter det att försäkrad fyllt 16 år gäller inte försäkringen vid olycksfallsskada som drabbar försäkrad under deltagande i

- boxning, brottning, judo, karate eller därmed jämförlig idrottsutövning
- kapplöpning till häst
- drakflygning eller fallskärmshoppning
- särskild anordnad hastighetstävling med bobsleigh, rodel eller motordrivet forskaffningsmedel eller särskild anordnad träning härför.

12.2 Vissa kostnader

Försäkringen gäller inte för kostnader utom Norden för vård och behandling av läkare eller tandläkare eller för resor.

12.3 Krig

Försäkringen gäller inte vid olycksfallsskada som drabbar den försäkrade medan krigstillstånd råder i Sverige, om olycksfallet kan anses vara beroende av krigstillståndet.

Med krigstillstånd i Sverige avses krig vari Sverige befinner sig eller som jämföras med sådant krig vid tillämpning av särskild lagstiftning ifråga om ansvarighet för livförsäkring.

41. Skadevärderings- och ersättningsregler

41.1 Försäkringen gäller för

- invaliditet
- dödsfall
- läke-, tandskade- och resekostnader enligt G 41.1.1 - 41.1.3 nedan. Försäkringsbelopp framgår av försäkringsbrevet.

Anm

För utländsk besökare gäller försäkringen endast för läke-, tandskade- och resekostnader enligt G.41.1.3.

41.1.1 Invaliditet

41.1.1.1 Ekonomisk invaliditet

Med ekonomisk invaliditet förstås av olycksfallsskadan* föranledd bestående nedsättning med minst 50 % av den skadades arbetsförmåga. Samtliga möjligheter till yrkesarbete ska ha prövats och Försäkringskassan ska ha beviljat minst halv förtidspension före fyllda 60 år.

Till grund för bestämning av invaliditetsgraden lägg sådana av olycksfallet föranledda skador och symptom som kan objektivt fastställas.

Bedömning av den ekonomiska invaliditeten kan göras tidigast när den försäkrade fyllt 16 år. För försäkrade som vid olycksfallstillfället fyllt 60 år eller uppbär sjukbidrag, handikappersättning eller förtidspension enligt lagen om allmän försäkring eller sjukpension från allmän tjänst bedöms alltid invaliditeten med hänsyn till av olycksfallsskadan föranledd bestående nedsättning av den försäkrades kroppsfunction ("medicinsk invaliditet").

41.1.1.2 Medicinsk invaliditet

Med medicinsk invaliditet förstås av olycksfallsskadan* föranledd bestående nedsättning av den skadades kroppsfunction.

Till grund för bestämning av invaliditetsgraden läggs sådana av olycksfallet föranledda skador och symptom som kan objektivt fastställas. Bestämningen sker oberoende av i vilken grad den skadades arbetsförmåga nedsätts på grund av olycksfallsskadan. Kan förlorad kroppsdel ersättas av protes, bestäms invaliditetsgraden även med beaktande av protesfunktionen.

Medicinsk invaliditet beräknas enligt medicinskt tabellverk för olycksfall fastställt av Försäkringsförbundet.

Har genom samma olycksfall uppkommit skador på flera kroppsdelar utges ersättning högst efter en beräknad invaliditetsgrad av 100 %. Ersättning utbetalas med så stor del av försäkringsbeloppet som svarar mot invaliditetsgraden.

41.1.1.3 Rätten till invaliditetskapital

Rätt till invaliditetskapital inträder om olycksfallsskadan* inom 3 år från olycksfallet orsakat invaliditet och minst 12 månader förflutit från olycksfallet. Så snart den definitiva invaliditetsgraden fastställts utbetalas invaliditetskapitalet.

Fastställelse av den definitiva invaliditetsgraden ska om möjligt ske inom 3 år från olycksfallet men kan uppskjutas så länge detta enligt medicinsk erfarenhet eller med hänsyn till föreliggande rehabiliteringsmöjligheter är nödvändigt.

Om behandlingen är helt avslutad och den definitiva invaliditetsgraden kan fastställas redan innan tolv månader förflutit från olycksfallet, inträder ersättningsrätten och ersättning utbetalas när invaliditetsgraden fastställts.

Avlider den försäkrade sedan rätt till invaliditetsersättning uppkommit, men innan utbetalning skett, betalas det belopp ut som svarar mot den säkerställda definitiva invaliditetsgraden som beräknas ha förelegat vid dödsfallet.

41.1.1.4 Vänteersättning för försäkring med fasta försäkringsbelopp

Om invaliditetsgraden inte kan fastställas inom ett år från det olycksfallet inträffade, lämnas vänteersättning efter ett år tills utbetalning av invaliditetsersättning kan göras. Vänteersättningen är 6 % av invaliditetsersättningen per år. Utbetalning av vänteersättning görs samtidigt med utbetalning av invaliditetsersättning.

41.1.1.5 Hjälpmedel för att lindra invaliditetstillståndet

Utöver den ersättning vid invaliditet som bestäms efter invaliditetsgraden kan ersättning utges för hjälpmedel och andra åtgärder, som läkare föreskrivit såsom erforderliga för att lindra invaliditetstillståndet och om kostnaderna inte enligt lag eller särskild författning ska ersättas från annat håll. Ersättning lämnas med sammanlagt högst det i försäkringsbrevet angivna beloppet för av bolaget i förhand godkända utgifter.

41.1.1.6 Ärrersättning

Rätt till ersättning för vanprydande ärr eller annan kosmetisk defekt inträder först efter avslutad behandling och sedan ärrret bedöms vara kvarstående för framtiden, dock tidigast ett år från det olycksfallet inträffade. Ersättnings storlek bestäms enligt tabell som fastställts av Bolaget.

41.1.2 Dödsfallsersättning

Rätt till dödsfallsersättning föreligger om olycksfallsskadan* föranleder den försäkrades död inom 3 år från olyckstillfallet.

Förmånstagare vid dödsfallet är, om ej annat förordnande delgivits bolaget, i första hand den försäkrades make eller sambo och barn, i andra hand den försäkrades föräldrar, i tredje hand den försäkrades arvingar. Om endast en av föräldrarna har vårdnaden av den försäkrade är vårdnadshavaren förmånstagare.

41.1.3 Ersättning för läke-, tandskade- och resekostnader

Försäkringen gäller för kostnader inom Norden och som uppkommit inom tre år från olyckstillfallet för vård och behandling av läkare eller tandläkare och för resor enligt O 41.1.3.1 - 41.1.3.3 nedan.

Ersättning lämnas i den mån rätt till ersättning inte föreligger enligt lag, konvention, författning eller från annan försäkring. För försäkrad som inte har rätt till ersättning från Försäkringskassan i Sverige och inte heller rätt till andra förmåner enligt den allmänna försäkringen (AFL) ersätts endast kostnad som i motsvarande situation skulle ha ersatts, om den försäkrade haft sådan rätt och till fullo utnyttjat den.

För utländsk besökare är dock högsta ersättning 50 % av prisbasbeloppet* vid varje skadefall.

41.1.3.1 Läkekostnader

Ersättning lämnas för nödvändiga och skäligena kostnader för vård eller behandling som lämnats eller föreskrivits av behörig läkare för skadans läkning.

För vård på annat sjukhus än sådant som tillhör staten eller som drivs av kommun eller landstingskommun, eller nordiskt sjukhus av motsvarande slag, lämnas ersättning endast efter i förväg träffad överenskommelse med bolaget.

För av sjukhusvård föranlett sjukpenningavdrag lämnas ersättning endast till den del avdraget kan anses överstiga inbesparade levnadskostnader.

För förlorad arbetsinkomst lämnas inte ersättning. Ersättning lämnas för kostnader som uppkommit inom tre år från olycksfallet.

41.1.3.2 Tandskadekostnader

Ersättning lämnas för nödvändiga och skäligena kostnader för behandling som utförts av tandläkare. Skada vid tuggning eller bitning ersätts inte.

När det gäller implantatbehandling eller skalfasader lämnar försäkringen endast ersättning om behandlingen omfattas av den allmänna tandvårdsförsäkringen. Ersättning lämnas med högst 25% av prisbasbeloppet*.

Behandling och arvode ska i förhand ha godkänts av bolaget. För nödvändig akutbehandling ersätts dock kostnad även om bolagets godkännande inte hunnit inhämtas. Den skadade ska utan dröjsmål söka tandläkare och anmäla skadan till bolaget. Anmälan ska åtföljas av utredning på blankett, som bolaget tillhandahåller.

Föreligger vid olycksfallet sjukliga eller för åldern inte normala förändringar, lämnas ersättning endast för den skada, som kan antas ha blivit följderna om förändringarna inte funnits då skadan inträffade. Skada på fast protes ersätts enligt motsvarande regler som skada på naturlig tand. Detta gäller även avtagbar protes, som när den skadades var på plats i munnen.

Ersättning lämnas för kostnader för behandling inom 3 år från olycksfallet. Måste slutbehandling på grund av den försäkrades ålder uppskjutas till senare tidpunkt ersätts även kostnader för den uppskjutna behandlingen under förutsättning att bolaget innan den försäkrade fyllt 25 år godkänt den uppskjutna behandlingen. För behandling som företas senare men före fyllda 30 år, ersätts kostnaden under förutsättning att bolaget tagit ställning innan den försäkrade fyllt 25 år och i anslutning här till godkänt den uppskjutna behandlingen.

41.1.3.3 Resekostnader

Ersättning lämnas för kostnader för nödvändiga resor för vård och behandling. Om olycksfallsskadan* orsakat sådan nedsättning av den försäkrades förmåga att förflytta sig att enligt läkares föreskrift särskilt transportmedel måste anlitas för att den försäkrade ska kunna utföra sitt ordinarie förvärvs- eller skolarbete lämnas också ersättning för merkostnader för resor mellan fast bostad och ordinarie arbetsplats eller skola under tiden för läkarbehandlingen.

Resekostnad ersätts för det billigaste, vanligen förekommande färd sätt som med hänsyn till den försäkrades tillstånd kunnat användas och som tillstyrkts av läkare.

Ersättning lämnas för kostnader som uppkommit inom 3 år från olycksfallet.

41.1.3.4 Kläder och glasögon

Om olycksfallsskada* medfört läkar- eller tandläkarbesök, ersätts i samband med olycksfallet

skadade personliga gångkläder, cykel- eller ridhjälm, glasögon, hörapparat och andra vid olycksfallet burna handikapphjälpmedel. Ersättning lämnas med högst 25 % av prisbasbeloppet enligt lagen om allmän försäkring.

SÄKERHETSFÖRESKRIFTER

01. Egendoms- och följdskadeförsäkring

01.1 Allmänt

Den försäkrade ska iaktta

- lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter som meddelas i syfte att förhindra eller begränsa skada
- föreskrifter som anges i försäkringsbrevet
- föreskrifter som meddelas av tillverkare, leverantör, besiktningsman eller motsvarande i syfte att förhindra eller begränsa skada
- föreskrifter som anges nedan.

01.2 Revisionsbesiktning av elektrisk starkströmsanläggning

Anges i försäkringsbrevet att elektrisk starkströmsanläggning ska revisionsbesiktigas gäller följande.

Elektrisk starkströmsanläggning ska revisionsbesiktigas på försäkringstagarens bekostnad i den omfattning som föreskrivs av bolaget.

Vid revisionsbesiktning av industri- och hantverkshus, köpcentrum, terminal, lagerbyggnad, kylhus och dylikt avsedda för flera hyresgäster eller kunder gäller att besiktningen ska bekostas av försäkringstagaren till byggnadens brandförsäkring och ska omfatta samtliga lokaler i byggnaden.

Elektrisk starkströmsanläggning är enligt gällande statliga föreskrifter varje el-anläggning för sådan spänning, ström eller frekvens som kan vara farlig för person eller egendom.

Revisionsbesiktning ska, enligt överenskommelse mellan försäkringsbolagen, handhas av Svenska Brandskyddsföreningens Elektriska Nämnd (EN), genom av nämnden auktoriserade besiktningsingenjörer.

Intyg om revisionsbesiktning ska utfärdas av besiktningsingenjören. Det ska av försäkringstagaren på begäran uppvisas för bolaget.

Vid revisionsbesiktning påtalade fel och brister ska av behörig person rättas till inom 2 månader efter besiktningen.

Den första revisionsbesiktningen ska göras inom 1 år efter det att el-anläggningen blivit besiktningspliktig. Därefter ska revisionsbesiktning ske vart tredje kalenderår med högst 40 månader mellan besiktningarna.

01.3 Brandsläckning och larm

Brandsläckningsredskap och larmanordningar ska finnas i den utsträckning som anges av kommunens räddningschef eller av bolaget.

01.4 Heta arbeten

Dessa säkerhetsföreskrifter för heta arbeten gäller för tillfällig arbetsplats där heta arbeten utförs och fara för brand kan föreligga. Med heta arbeten avses svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

01.4.1 Ansvar för att föreskrifterna följs

Den försäkrade svarar gentemot bolaget för att nedanstående säkerhetsföreskrifter följs av

1. den försäkrades företagsledning
2. övriga anställda hos den försäkrade
3. entreprenör och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade.

Om någon som anges i punkt 1 - 3 inte följer dessa säkerhetsföreskrifter medför det normalt ett avdrag från skadeersättningen ur denna försäkring. Se Q 01.50 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift.

01.4.2 Tillstånd

Den som avser att bedriva eller låta bedriva heta arbeten på tillfällig arbetsplats (t ex ägare eller brukare av fastighet eller total-/generalentreprenör) ska skriftligen utse en *tillståndsansvarig* som ska bedöma om arbetena medför fara för brand.

Om fara för brand bedöms föreligga, får heta arbeten utföras endast under förutsättning att den tillståndsansvarige

- utfärdar tillstånd för arbetena på Svenska Brandskyddsföreningens (SBF) blankett Tillstånd/Kontrollista för heta arbeten eller motsvarande, som ska vara fullständigt ifylld
- under arbetenas utförande förvissas sig om att nedanstående säkerhetsregler följs.

Den tillståndsansvarige får delegera sitt ansvar endast om den som utsett honom skriftligen medgivit detta.

Den tillståndsansvarige får inte utföra de heta arbetena.

01.4.3 Säkerhetsregler för heta arbeten

01.4.3.1 Säkerhetsregel nr 1 - Behörighet

Den som ska utföra brandfarliga heta arbeten ska ha behörighet och erfarenhet av brandskydd. Detsamma gäller den som ska vara brandvakt. Behörighetsutbildning ska vara genomförd enligt den plan som beslutats av försäkringsbolagens och SBF:s utbildningskommitté för heta arbeten.

Den som är utsedd att regelbundet vara tillståndsansvarig ska ha motsvarande utbildning och erfarenhet.

01.4.3.2 Säkerhetsregel nr 2 - Brandvakt

Brandvakt ska utses och finnas på arbetsplatsen - även under arbetsrast - under den tid som de heta arbetena utförs och under den efterbevakningstid - minst en timme - eller annan tid som den tillståndsansvarige angett i tillståndet.

Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän faran för brand upphört.

Brandvakt krävs inte när den tillståndsansvarige bedömer att det är uppenbart att arbetet kan utföras med samma säkerhet utan brandvakt.

01.4.3.3 Säkerhetsregel nr 3 - Brandfarlig vara

För arbete i utrymme som innehåller eller har innehållit brandfarlig vara, ska tillstånd inhämtas av kommunens brand- /räddningschef.

01.4.3.4 Säkerhetsregel nr 4 - Städning och vattning

Arbetsplatsen ska vara

- städad
- vid behov vattnad.

01.4.3.5 Säkerhetsregel nr 5 - Brännbart material

Brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen ska

- flyttas bort
- skyddas genom övertäckning
- avskärmas.

01.4.3.6 Säkerhetsregel nr 6 - Dolda brännbara byggnadsdelar

Värmeledande konstruktioner och dolda brännbara byggnadsdelar ska undersökas med hänsyn till brandfaran, samt vid konstaterad brandfara

- skyddas

- göras åtkomliga för omedelbar släckinsats.

01.4.3.7 Säkerhetsregel nr 7 - Otätheter

Springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och i närheten av arbetsplatsen ska vara

- tätade
- kontrollerade med hänsyn till brandfaran.

01.4.3.8 Säkerhetsregel nr 8 - Släckutrustning

Godkänd, fungerande och tillräcklig släckutrustning ska finnas tillgänglig för omedelbar släckinsats. Här avses slang med vatten eller två certifierade handbrandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kg).

Vid takläggning krävs:

Slang med vatten och två certifierade handbrandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kg) samt brytverktyg, t ex pikyxa och handstrålkastare. När förutsättning för släckning med vatten saknas, t ex vid risk för frysning eller vid lågt vattentryck, ska utrustningen kompletteras med ytterligare en certifierad handbrandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kg).

01.4.3.9 Säkerhetsregel nr 9 - Svetsutrustning

Svetsutrustning ska vara felfri. Acetylenflaska ska vara försedd med bakslagsskydd. Svetsbrännare ska vara försedd med backventil för bränningsgas och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel ska finnas.

01.4.3.10 Säkerhetsregel nr 10 - Larmning

Räddningstjänsten/brandkåren ska kunna larmas omedelbart. Fungerande mobiltelefon ska finnas tillgänglig om inte stationär telefon finns inom räckhåll.

Den som uppdras att larma ska känna till arbetsplatsens adress.

01.4.3.11 Säkerhetsregel nr 11 - Torkning och uppvärmning

Vid torkning eller uppvärmning genom förbränning av gas, ska lågan vara innesluten så att den inte kan orsaka antändning.

01.4.3.12 Säkerhetsregel nr 12 - Torkning av underlag och applicering av tätskikt

Vid torkning av underlag och applicering av tätskikt får material uppvärmas till högst 300° C.

01.4.3.13 Säkerhetsregel nr 13 - Smältning av asfalt

Vid smältning av asfalt ska utrustningen uppställas, hanteras och tillses enligt SBFs "Säkerhetsregler för smältning av asfalt vid arbeten på tak och balkonger".

01.5 Tobaksrökning

Rökning får ske i kontor, matsalar, samlingslokaler och på toaletter.

Under förutsättning att bolaget och kommunens räddningschef medgett detta får rökning ske

- vid fasta arbetsplatser i lokal* eller upplag som inte är brand- eller explosionsfarliga
- på särskild härför anvisad plats.

På övriga platser får rökning inte ske.

Plats eller område där rökning inte får ske ska markeras tydligt.

01.6 Branddörr och annan sektionering

Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering ska vara stängd under icke arbetstid.

01.7 Uppvärmningsanordningar

Brännbart material ska hållas på erforderligt avstånd från heta ytor på eldstäder och rökkanaler eller skyddas med isolering mot överhettning.

Varmluftspanna, byggtork och annan flyttbar anordning för uppvärmning med fast, flytande eller gasformigt bränsle ska vara av typ som godkänts av Statens Provningsanstalt eller annan behörig instans. Flyttbar elvärmeapparat ska vara utförd enligt gällande bestämmelser från Semko eller annat nordiskt provningsinstitut.

Flyttbara Uppvärmningsanordningar får inte användas inom brand- eller explosionsfarliga utrymmen.

Byggtork får användas för uppvärmning av byggnad* endast i samband med byggnads- och anläggningsarbete.

01.8 Motordrivet fordon

Motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap och terrängmotorfordon) får i för arbetet erforderlig omfattning införas eller användas i lokal* eller upplag under förutsättning att

- fyllning, tömning eller byte av bränslebehållare samt laddning av batteri sker på betryggande sätt och på plats avskild från lokalen eller upplaget i övrigt
- permanenta lastnings- och lossningsplatser försetts med brandsläckningsredskap
- bolaget och kommunens räddningschef lämnat medgivande därtill, om lokalen eller upplaget är brand- eller explosionsfarliga. Medgivande gäller endast fordon som är säkerhetsmässigt anpassade till de aktuella områdena.

Motordrivet fordon får inte utan medgivande av bolaget eller kommunens räddningschef garageras inom fabriktions- eller lagerlokal eller upplag.

01.9 Nyckel, kod eller låskombination

Nyckel*, kod eller låskombination till byggnad* och lokal* ska handhas och förvaras på betryggande sätt. Den får inte vara märkt eller placerad så att den kan identifieras av obehörig. Den får inte heller förvaras på sådant sätt i lokalen att den är lättillgänglig för obehörig.

I nyckelskåp i anslutning till lokal får endast förvaras sådan nyckel som uteslutande går till allmänt utrymme - såsom pannrum, soprum, hissmaskinrum eller liknande - vilket är betryggande avskilt från annan lokal.

01.10 Lås, kod och låskombination

Lås, kod eller låskombination ska omedelbart bytas eller ändras om det finns anledning misstänka att någon obehörigen innehar nyckeln eller har kännedom om koden eller låskombinationen.

01.11 Datamedia och information

Förvaring av originalprogram

Original exemplar av programvara ska förvaras på sådant sätt att originalet och installerat program inte kan skadas vid samma tillfälle.

Rutiner för säkerhetskopiering av användarfiler

Säkerhetskopior ska framställas med den frekvens som vanligen tillämpas inom den försäkrades verksamhetsområde, dock minst 1 gång per vecka.

Säkerhetskopior ska vara korrekta, aktuella och funktionsdugliga.

Säkerhetskopior ska förvaras skilda från originalet och från varandra på ett sådant sätt att dessa inte kan skadas vid samma tillfälle.

01.11.1 Särskild påföljd

Har föreskrift enligt Q 01.11 inte följts gäller utöver påföljd enligt Q 01.50.5 att ingen ersättning lämnas för merkostnad och avbrottskada till följd av skada på datamedia och information.

01.12 Vattenförsäkring

01.12.1 Grundläggande krav för vattenförsäkring

01.12.1.1 Frysrisk

Skäliga åtgärder ska vidtas för att förhindra utströmning genom frysning.

01.12.1.2 Dagvattenledningar

Invändigt ledningssystem för regn- eller smältvatten ska uppfylla de krav som ställs på avloppsledningar enligt Boverkets Byggregler (BBR).

01.12.1.3 Provning

Ledningssystem ska innan de tas i bruk provas och godkännas i vedertagen ordning.

01.12.2 Övriga föreskrifter för vattenförsäkring

01.12.2.1 Underhåll

Ledningssystem och övriga anordningar som ska förhindra utströmning ska underhållas på ändamålsenligt sätt. Påföljd enligt Q 01.50 tillämpas dock endast om underhållet är uppenbart eftersatt.

01.12.2.2 Varor i källarlokal

Varor* i källarlokal ska uppallas minst 10 cm över golvet. Med källarlokal avses lokal vars golv helt eller delvis är beläget minst 1 meter under intilliggande marknivå. I byggnad med flera källarvåningar gäller bestämmelsen endast för den lägst belägna våningen.

01.13 Skyddskrav för inbrottsförsäkring

01.13.1 Skyddskrav för lokal*

Lokal där inbrottsförsäkring gäller ska uppfylla kraven för nedan angivna skyddsklass. Anges flera skyddsklasser framgår det av försäkringsbrevet vilken skyddsklass som gäller för respektive lokal.

01.13.1.1 Skyddskrav (skyddsklass 1)

Anm.

Utöver vad som anges nedan hänvisas till bolaget för bedömning av vad som enligt gällande regler är godtagbart.

Omslutningsyta* (vägg, golv, tak, dörr- och fönsterenhet m m) ska, såväl vad avser det byggnadstekniska utförandet som lås och reglingsanordningar, i sin helhet ge ett efter förhållandena godtagbart skydd mot inbrott* och försvåra bortförandet av stöldgods.

Väggar, tak och golv

Väggar tak och golv ska vara av sten, betong, lättbetong, trä, två lager korrugerad plåt eller flerskiktskonstruktioner av blandade material med motsvarande styrka. Även väggar som är certifierade enligt SSF:s norm 1047 för inbrottskyddande väggar, klass 1 är godtagbara. Väggarna ska ansluta tätt till bärande konstruktion.

Dörr, port och lucka

Godtagbar dörr, port och lucka är:

- dörr av aluminium, stål eller massivt trä.
- dörr som är certifierad enligt SS 81 73 45, klass 1.
- dörr certifierad enligt SS-ENV 1627, motståndsklass 2.
- dörr som uppfyller kraven enligt SS-ENV 1627 motståndsklass 1 kompletterad med en

gallergrind monterad innanför dörren. Gallergrinden ska vara certifierad enligt SS-ENV 1627 motståndsklass 2 eller Svenska Stöldskyddsföreningens norm SSF 033.

- gallergrind certifierad enligt SS-ENV 1627 motståndsklass 4.

Dörr, port och lucka som inte uppfyller kraven ovan ska ha hela dörrbladet förstärkt med minst 0,5 mm tjock stålplåt eller 6 mm tjock plywood.

Dörr, port och lucka i omslutningsyta* ska vara låst med godkänd låsenhet eller med annan låsanordning som för det särskilda fallet godtagits av bolaget. Dörr, port och lucka anses inte vara låst om nyckel* har kvarlämnats i låset. Låsenhet ska vara fastsatt på säkert sätt enligt tillverkarens anvisningar.

För pardörrar gäller dessutom att den inaktiva dörren ska vara reglad upp- och nedtill med säkrade hävarmskantreglar eller på likvärdigt sätt.

Utåtgående dörr, port och lucka ska ha bakkantsäkring.

Anm

Låsenhet

Med godkänd låsenhet avses

- certifierat instickslås och slutbleck som uppfyller fordringarna i svensk standard SS 3522 lägst klass 3. Låset ska från båda sidor av dörren endast kunna öppnas med nyckel.
- certifierat hänglås med beslag eller certifierad låsbom. Lås och beslag ska på dörrens insida vara lägst klass 3 och lägst klass 4 på utsidan enligt fordringarna för hänglås och hängbeslag i Svenska Stöldskyddsföreningens norm SSFN 014 och SSF 018.
- invändig stålbom av plattjärn minst 8x50 mm som låses med hänglås certifierat enligt Svenska Stöldskyddsföreningens norm för hänglås SSFN 014 klass 3.

Bakkantsäkring

Godkänd bakkantsäkring är bakkantbeslag eller stiftning genom gångjärn.

Bakkantbeslag

Bakkantbeslag består av ett bleck som monteras i karmen och en platta med gripklo eller med stift som monteras i dörren.

Slutbleck

Beslag för montering i karm avsett att förstärka denna vid kolvurtag.

Stiftning genom gångjärn

Bakkanten på utåtgående dörr säkras genom s k stiftning. Dörrkarmen förses med minst 2 karmstift av stål - ett i varje gångjärn som griper in i hål i dörrens bakkant.

Öppningsbart fönster i omslutningsyta ska vara stängt och invändigt reglat.

Ventilationsfönster ovan dörr får dock vara öppet om det har inkrypningskydd*.

Brandventilator ska vara stängd och reglad med endast från insidan åtkomlig mekanisk reglingsanordning eller ha godkänt inkrypningskydd*.

Annan öppning som är större än 150x300 mm, i omslutningsyta ska ha godkänt inkrypningskydd*.

01.13.2 Skydds krav för andra utrymmen

Om det i försäkringsbrevet anges att inbrottsförsäkring gäller för annat utrymme än lokal* får utrymmet inte lämnas olåst. Nyckel får inte lämnas kvar i låset.

Krav på utrymmets inbrottskydd som anges i försäkringsbrev eller särskilt villkor ska vara uppfyllt.

01.14 Stöldbegärligt föremål i kyrka

När lokalen står obebakad ska föremål i form av

- kyrksilver (guld, silver, tenn)
  - apparat/utrustning för ljud- eller bildupptagning/-återgivning
  - musikinstrument (utom piano, flygel och icke bärbar orgel)
- med ett enskilt värde över 20 % av prisbasbeloppet* förvaras i låst utrymme eller vara fast anbringat i vägg, golv eller fundament som är fastsatt i vägg eller golv.

01.50 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift

01.50.1 Allmänt

Har den försäkrade när skada inträffar försummat att följa en säkerhetsföreskrift som framgår av försäkringsvillkoren eller av en författning som villkoren hänvisar till, betalas ersättning från försäkringen endast i den utsträckning skadan får anses ha inträffat även om föreskriften hade iakttagits.

Med den försäkrade likställs annan som haft att tillse att föreskriften följdes.

01.50.2 Påföljd enligt allmänna regler

Har föreskrift enligt

- Grundläggande krav för vattenförsäkring (Q 01.12.1)
- Skyddskrav för inbrottsförsäkring (Q 01.13)

inte följts tillämpas enbart Q 01.50.1, vilket kan innebära att ingen ersättning lämnas. Om särskilda skäl föreligger kan begränsad ersättning lämnas.

01.50.3 Nedsättning görs med 30 %

Har föreskrift enligt Heta arbeten (Q 01 .4) inte följts sätts den ersättning som annars skulle lämnats efter avdragen självrisk* ned med 30 %, dock med lägst 1 och högst 10 prisbasbelopp*.

Nedsättningen kan minskas om särskilda skäl föreligger.

Ersättning ges dock lägst med det belopp som skulle ha lämnats om enbart Q 01.50.1 hade tillämpats.

01.50.4 Särskild påföljd

Om särskild påföljd anges i direkt anslutning till säkerhetsföreskriften tillämpas den.

Ersättning ges dock lägst med det belopp som skulle ha lämnats om enbart Q 01.50.1 hade tillämpats.

01.50.5 Nedsättning görs med 20 %

Har annan säkerhetsföreskrift som inte åberopas i Q 01.50.2-4 inte följts sätts den ersättning som annars skulle lämnats efter avdragen självrisk* ned med 20 %, dock med lägst 50 % av prisbasbeloppet* och högst 10 prisbasbelopp. Nedsättningen kan minskas om särskilda skäl föreligger.

Ersättning ges dock lägst med det belopp som skulle ha lämnats om enbart Q 01.50.1 hade tillämpats.

02. Ansvarsförsäkring

02.1 Den försäkrade ska iaktta

- de föreskrifter som anges i försäkringsbrevet
- att dokumentation i form av konstruktionsritningar, tillverkningsplaner, recept, instruktioner, bruksanvisningar, avtal, garantier och liknande handlingar i rimlig omfattning förvaras och på bolagets begäran uppvisas när det kan vara av betydelse för att kunna fastställa
  - leveranstidpunkt, eller
  - om skadeståndsskyldighet föreligger, eller
  - om produkt varit defekt vid leverans.

02.20 Påföljd vid åsidosättande av föreskrift

Har den försäkrade inte iakttagit sina skyldigheter enligt föreskrifterna i Q 02.1 och har detta varit till väsentligt men i utredning av skadeståndsfrågan, görs ett avdrag med 20 % av annars utgående ersättning, dock med lägst 50 % av prisbasbeloppet* och högst 10 prisbasbelopp.

03. Förmögenhetsbrottsförsäkring

03.1 Allmänt

Den försäkrade ska

- iaktta de föreskrifter som anges i försäkringsbrevet
- anlita kompetent revisor samt i övrigt företa de revisioner och kontroller som är brukliga inom den försäkrades verksamhetsområde.

03.20 Påföljd vid åsidosättande av föreskrift

Har den försäkrade inte iakttagit sina skyldigheter enligt föreskrifterna i Q 03.1, ersätts endast den skada som kan ha uppstått oberoende av detta.

R. NÄR SKADA INTRÄFFAT

01. Egendoms- och Följdskadeförsäkring

01.1 Anmälan om skada

Skada som kan medföra ersättningskrav ska anmälas till bolaget så snart som möjligt.

Dessutom ska den försäkrade vid stöld, inbrott*, rån*, överfall* eller annat brott snarast göra polisanmälan och sända in polisintyg till bolaget.

01.2 Ersättningskrav

Ersättningskrav ska framställas till bolaget snarast efter det att skadan uppkommit och senast 6 månader från det att den försäkrade fått kännedom om sin möjlighet att få ersättning.

Framställs kravet senare är bolaget fritt från ersättningsskyldighet.

Den försäkrade är skyldig att specificera sitt ersättningskrav och på anmodan lämna förteckning över försäkrad egendom - skadad och oskadad - med uppgift om varje föremåls värde före och efter skadan. Den försäkrade är även skyldig att på anmodan styrka ersättningskravet genom att lämna de upplysningar som står till buds och genom att tillhandahålla verifikationer, bevis och andra handlingar som behövs för att bedöma bolagets ansvarighet och ersättningens storlek.

01.3 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom
- utan uppskov vidta lämpliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla den försäkrade verksamheten
- söka bereda sådana arbetstagare, som genom skadan blivit arbetslösa, annan produktiv sysselsättning än den ordinarie arbetsuppgiften.

01.4 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt och om det kan antas att detta varit till men för bolaget är bolaget berättigat till skäligt avdrag på ersättningsbelopp som annars bort utgå eller till fullständig befrielse från ersättningsskyldighet.

01.5 Besiktning av skada

Bolaget har rätt att låta besiktiga skada samt att, innan åtgärder vidtas, utfärda anvisningar för reparation och tillvaratagande av skadad egendom. Den försäkrade är skyldig att följa bolagets anvisningar om val av reparatör eller metod för reparation eller sanering.

lakttar den försäkrade inte vad som har sagts är bolagets ansvarighet begränsad till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts.

01.6 Gravationsbevis och panthavares godkännande

Om gravationsbevis eller panthavares godkännande behövs för att betala ut ersättning, ska den försäkrade sända in dessa handlingar till bolaget.

01.7 Bedrägliga uppgifter

Om den försäkrade svikligen uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning kan ersättningen bortfalla eller begränsas.

02. Ansvarsförsäkring

02.1 Anmälan om skada

Skada som kan grunda ersättningskrav mot försäkrad ska anmälas till bolaget så snart som möjligt.

Vid nyckelförlust ska polisanmälan ske och kopia på anmälan ska på begäran insändas till bolaget.

02.2 Preklusion - anmälan om anspråk

Anspråk mot försäkringen med anledning av skadeståndskrav mot försäkrad måste anmälas till bolaget inom 6 månader från det försäkrad fick kännedom om sin fordran. Anmäls anspråket senare är bolaget fritt från ansvarighet.

02.3 Uppgörelse i godo

Om bolaget så begär är den försäkrade skyldig att medverka till uppgörelse i godo med den skadelidande. Den försäkrade har dock inte rätt att utan bolagets tillåtelse medge skadeståndsskyldighet, godkänna ersättningskrav eller utbetala ersättning. Den försäkrade är även skyldig att förhindra att den försäkrade ådöms skadeståndsskyldighet genom tredskodom.

lakttar den försäkrade inte av bolaget lämnade föreskrifter är bolaget fritt från ansvarighet om inte kravet uppenbart var lagligen grundat.

Har bolaget förklarat sig villigt att göra upp i godo med den som kräver skadestånd är bolaget fritt från skyldighet att ersätta därefter uppkommen kostnad och att företa ytterligare utredning.

02.4 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom.

02.5 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt och om det kan antas att detta varit till men för bolaget är bolaget berättigat till skäligen avdrag på ersättningsbelopp som annars bort utgå eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

02.6 Bedrägliga uppgifter

Om den försäkrade svikligen uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning kan ersättningen bortfalla eller begränsas.

02.7 Polisutredning och rättegång

Har den försäkrade i sak som kan beröra försäkringen kallats till förhör inför polis- eller annan myndighet, eller har han i sådan sak instämts till domstol, ska han omedelbart underrätta bolaget

härom. Bolaget äger rätt att efter samråd med den försäkrade utse rättegångsombud samt lämna denne för rättegången erforderliga anvisningar och instruktioner.

02.8 Utredning

Den försäkrade är skyldig att utan ersättning verkställa de utredningar, analyser och undersökningar, som är av betydelse för att bedöma skadefallet och den försäkrades ansvarighet, vilka kan genomföras inom den försäkrades verksamhet. I händelse av rättegång ska den försäkrade tillse att i erforderlig utsträckning vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom anställd personal.

03. Rättsskyddsförsäkring

03.1 Anmälan om tvist

Tvist ska anmälas till bolaget så snart som möjligt.

03.1.1 Ersättningsanspråk

Ersättningsanspråk ska framställas till bolaget så snart som möjligt och senast 6 månader från det att den försäkrade fått kännedom om sin fordran på försäkringsersättning, Framställs anspråket senare är bolaget fritt från ersättningskyldighet.

Anm.

Försäkrad anses ha fått kännedom om sin fordran när ombud anlitas.

03.2 Ombud

Vid tvist ska försäkrad anlita ombud innan talan väcks i domstol. Är tvist sådan att den enligt E 11.1.3 först ska prövas av annan instans, ska ombud anlitas senast när sådan tvist överklagas.

Ombudet ska vara lämpligt med hänsyn till de krav som ställs på ett ombud enligt det lands lag där processen drivs och antingen vara

- advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå
- annan person som för den enskilda tvisten uppfyller kraven på lämplighet.

Ombudet, bolaget och försäkrad har rätt att begära prövning av ombudets lämplighet hos Sveriges Försäkringsförbund. Förbundets beslut är rådgivande.

Vid tvist gällande skäligheten av ombudets arvode och övriga kostnader mellan ombud, som är ledamot av Sveriges advokatsamfund (advokat) eller biträdande jurist anställd hos sådan ledamot, och bolaget ska prövning ske hos Ombudskostnadsnämnden. Ombudet och bolaget förbinder sig att godta utfallet av sådan prövning.

Övriga ombud och försäkrad har rätt att begära prövning av skäligheten i arvode och övriga kostnader hos Försäkringsbolagens nämnd för rättsskyddsfrågor. Ombudet och försäkrad förbinder sig att godta utfallet av sådan prövning.

03.3 Bedrägliga uppgifter

Om försäkrad svikligen uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för bedömning av försäkringsersättningen kan denna begränsas eller helt bortfalla.

04. Förmögenhetsbrottsförsäkring

04.1 Anmälan om skada

Upptäcker den försäkrade att förmögenhetsbrott förövats eller datormissbruk skett eller misstänks detta ska, även om ersättning inte begärs, bolaget snarast underrättas.

Om bolaget anser det erforderligt åligger det den försäkrade att begära polisutredning.

04.2 Ersättningskrav

Ersättningskrav ska framställas till bolaget snarast efter det att skadan uppkommit och senast 6 månader från det att den försäkrade fått kännedom om sin möjlighet att få ersättning eller från den tidpunkt då polisutredningen avslutats.

Framställs kravet senare är bolaget fritt från ersättningskyldighet.

Den försäkrade är skyldig att specificera sitt ersättningskrav. Den försäkrade är även skyldig att på anmodan styrka ersättningskravet genom att lämna de upplysningar som står till buds och genom att tillhandahålla verifikationer, bevis och andra handlingar som behövs för att bedöma bolagets ansvarighet och ersättnings storlek.

04.3 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat.

04.4 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet inte iakttagit sin räddningsplikt enligt ovan, och om det kan antas att detta varit till men för bolaget är bolaget berättigat till skäligt avdrag på ersättningsbelopp som annars bort utgå, eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet.

04.5 Bedrägliga uppgifter

Om den försäkrade svikligen uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning kan ersättningen bortfalla eller begränsas.

09. Olycksfallsförsäkring

Anmälan om olycksfallsskada* som kan ge rätt till ersättning ska göras snarast möjligt. En förutsättning för rätt till ersättning är att den försäkrade utan dröjsmål anlitar behörig läkare, under sjuktid står under fortlöpande läkartillsyn och iakttar läkarens föreskrifter samt följer av bolaget i samråd med läkare lämnade anvisningar, som avser att begränsa följderna av olycksfallet.

Den som gör anspråk på ersättning ska enligt bolagets anvisningar förete läkarintyg och övriga handlingar, som är av betydelse för bestämning av rätten till ersättning. Bolaget har rätt att föreskriva att den försäkrade inställer sig för undersökning hos läkare som bolaget anvisar, om detta bedöms vara nödvändigt för fastställande av rätten till ersättning. Kostnaderna för av bolaget begärda intyg samt för undersökningar och resor enligt föregående stycke betalas av bolaget.

X. ALLMÄNNA UNDANTAG

01. Grov vårdslöshet och uppsåt

Bolaget är inte ansvarigt gentemot försäkrad för skada som denne orsakat genom grov vårdslöshet eller till någon del orsakat med uppsåt.

02. Krig

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med krig, krigsliknande händelse, inbördeskrig, revolution, uppror eller upplöpp.

03. Atomkärnprocess

Försäkringen omfattar inte skada vars uppkomst eller omfattning har samband med atomkärnprocess t ex kärnklyvning, kärnsammansmältning eller radioaktivt sönderfall.

05. Terroristattack

05.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- genom oförutsett avbrott i tillförsel utifrån av el, gas, vatten eller värme
- som innebär att leveransavtal inte kan fullföljas på grund av att sådan skada som egendomsförsäkringen enligt A 11-16 gäller för, inträffat hos leverantör eller kund med vilken försäkringstagaren har gällande kontrakt
- som orsakas av biologisk eller kemisk kontamination

om skadans uppkomst eller omfattning direkt eller indirekt orsakats av eller står i samband med terroristattack.